

PROJECTSTUDIE

VOOR DE 4 KERKEN

IN DE DEELGEMEENTEN

BULSKAMP, HOUTEM

VINKEM EN WULVERINGEM

TE VEURNE

20 april 2023

Auteur: Vandecasteele Dirk

in opdracht van en in samenwerking met:

- bestuursleden van de kerkfabriek van de St.-Bertinuskerk

Bulskamp – De Moeren:

Deltombe Godelieve, Germonpré Jozef, Proot Paul, Rosseel Robert,
Vandecasteele Dirk en Verhaeghe Ivan

- bestuursleden van de kerkfabriek van de O.L.V.-Hemelvaartkerk te Houtem:

Mieke Hauspie, Renaat Joye, Carla Lootvoet, Moeyaert Daniël en Vanhee Rik

- bestuursleden van de kerkfabriek van de O.L.V.-Hemelvaartkerk te
Wulveringem:

Hauspie Rita, Herreman Dirk en Lebleu Carine

- aangestelde door het Bewonersplatform Beauvoorde voor de ontwijde kerk
St.-Audomarus te Vinkem:

Duron Stefaan

Inhoudstabel

- Inhoudstabel.....	1
- Voorwoord.....	2
- Context van totstandkoming.....	3
- Transitie van verleden naar toekomst.....	4
- Erfgoedwaarde van de kerkgebouwen.....	5
- Erfgoedwaarde van de landschappelijke omgeving waarin de kerkgebouwen liggen.....	6
- Stads- en dorpsidentiteit.....	7
- Toetsing van de identiteitsbepalers op de stadkern van Veurne en de drie dorpen.....	8
-Interactie tussen de dorps- en stadsidentiteit, de bouwkundige erfgoedwaarde van de kerken en het landschap.....	10
- Keuze liturgiekerk.....	11
- Bestemmingsmogelijkheden volgens de besturen.....	13
- Definitieve keuze voor de neven- en herbestemmingen van de kerken.....	15
- Integratie in het toeristische aanbod van de Westkust.....	19
- Slotbeschouwing en dankwoord.....	21
- Goedkeuringen en toekomstige doelstellingen van ABOO-werkgroep.....	21
- Addendum.....	22
- bijlage 1: overzicht van kerken in het decanaat Veurne - Diksmuide	
- bijlage 2: blanco enquête voor de keuze liturgiekerk	
- bijlage 3: POC: percentage optelcijfer	
- bijlage 4: blanco enquête 'keuze opties voor neven- en herbe- stemmingen van de kerken'	
- bijlage 5: enquête 'keuze opties voor neven- en herbestemmingen van de kerken' van KF (Bewonersplatform Beauvoorde)	
- bijlage 6: enquête 'keuze opties voor neven- en herbestemmingen van de kerken' van KF (Bulskamp)	
- bijlage 7: enquête 'keuze opties voor neven- en herbestemmingen van de kerken' van KF (Houtem)	
- bijlage 8: enquête 'keuze opties voor neven- en herbestemmingen van de kerken' van KF (Wulveringem)	
- bijlage 9: beschrijving landschap-belevingscentrum (LBC)	
- bijlage 10: overzicht van rijen met graven in de noordelijke zone op de begraafplaats te Bulskamp	
- bijlage 11: verslag van de eerste ABOO-vergadering op 28 maart 2023	
- bijlage 12: verslag van het plaatsbezoek aan de kerken op 6 april 2023	
- bijlage 13: planmatige invulling van de kerk te Vinkem	
- bijlage 14: planmatige invulling van de kerk te Bulskamp	
- bijlage 15: planmatige invulling van de kerk te Houtem	

VOORWOORD

De vier kerken bevinden zich in deelgemeenten van Veurne. Deze deelgemeenten worden door de Bergenvaart doorkruist. Deze vaart werd tijdens de 12de eeuw in de bedding van de getijdengeul De Kolme aangelegd. De monding van De Kolme bevond zich oorspronkelijk aan de huidige kerk Ster der Zee te Koksijde. Door verzanding van de monding en kanalisering werd De Kolme een vaart of kanaal, die met het stroomgebied van de AA en de IJzer in verbinding werd gebracht.

De kerstening van deze dorpen geschiedde vanaf de 6de eeuw vanuit de St.-Bertinusabdij te Sint-Omaars (Saint-Omer, Fr.) en vanaf de 12de eeuw vanuit de abdij Ten Duinen te Koksijde, de abdij St.-Niklaas en het kapittel St.-Walburga te Veurne, allen gelegen langs het stroomgebied van De Kolme. In de periode tussen 900 en 1650 na Chr. hebben monniken en de grafelijke overheid en de erfopvolgers de basis gelegd voor de economische bloei van de streek: drooglegging van het schorre- en slikkengebied, percelering van de ingedijkte gronden, het in cultuur brengen van deze gronden met tot gevolg de productie van landbouwgewassen en wol uit schapenteelt, veenontginning met tot gevolg turfproductie als nieuwe energiebron o.a. voor de introductie van bakstenen. De ontwikkeling van de productie van bakstenen heeft de voorbije 800 jaar een groot aantal gebouwen van religieuze en bestuurlijke aard met grote bouwkundige erfgoedwaarde in het stroomgebied van De Kolme tot stand gebracht:

Religieuze gebouwen in Groot-Veurne:

- St.-Walburgakerk te Veurne: bakstenen kruisribgewelf
- St.-Niklaaskerk te Veurne: bakstenen toren
- St.-Bertinuskerk te Bulskamp: bakstenen westertoren met bakstenen naaldspits en basilicaal kerkgebouw met bakstenen kruisribgewelf in open polder landschap, wat het uniek maakt in de dekenij Veurne-Diksmuide.
- St. Audomaruskerk te Vinkem: bakstenen westertoren met bakstenen naaldspits en een kerk met een romaans en gotisch gedeelte.
- O.L.V.-Hemelvaartkerk te Wulveringem: een kerkgebouw, waarbij de met verschillende bouwfases en -stijlen duidelijk zijn af te lezen met een handmatig bediende klokkentoren, wat vrijwel uniek is in Vlaanderen.
- O.L.V.-Hemelvaart te Houtem: een robuuste bakstenen westertoren en ruime hallenkerk, gelegen in uitzonderlijke mooie groene zone en bij een unieke pastorie in Vlaamse bakstenen renaissance stijl.

Bestuurlijke gebouwen in Groot-Veurne:

- Belfort
- Spaans Paviljoen
- Vleeshalle
- de Hoge Wacht
- Stadhuis

Deze religieuze gebouwen vormen met de overheidsgebouwen en privatieve beschermde woningen de identiteit van Groot-Veurne voor wat betreft bouwkundig erfgoed. Deze beschermde monumenten zijn niet weg te denken in de beeldvorming van Groot-Veurne. Het zijn de gebouwen, die bij verlies van hun oorspronkelijke functies, primordiaal met nieuwe maatschappelijke noden dienen te worden ingevuld. Ze vormen de hoeksteen van toeristische aantrekkelijkheid samen met het uitzonderlijk divers landschap, waarin ze zijn gelegen. De geschiedenis van de maatschappelijke en bestuurlijke evolutie tot het huidige democratische model vraagt om blijvend te kunnen worden afgelezen uit het bouwkundig erfgoed.

CONTEXT VAN TOTSTANDKOMING

Op de infoavond, die door het CKB-Veurne op 19 januari 2023 werd georganiseerd, werden alle leden van alle kerkfabrieken van Veurne ingelicht om tot een breed gedragen meerjarenplan 2026-2031 te komen.

De kerkfabrieken stellen vast dat de kerken nog weinig worden gebruikt voor de functies, waarvoor ze werden opgericht. Sedert de laatste kwarteeuw nemen de besturen een dalende trend van het gebruik van de kerken voor de liturgie waar. Het is ontegensprekelijk een realiteit dat er ook in de kleinste dorpen van de Westhoek een secularisatie heeft plaatsgevonden.

Het aantal beschikbare priesters is niet meer voldoende om op zeer regelmatige basis misvieringen in alle kerken te laten plaats vinden.

Op basis van deze vaststellingen kwam op de infoavond naar voor dat er slechts 1 kerk voor de liturgie nog zal kunnen worden opgehouden in de deelgemeenten Bulskamp, Houtem, De Moeren, Vinkem en Wulveringem.(Veurne-West)

Het maatschappelijk draagvlak voor het onderhoud van de kerkgebouwen kwijnt weg ingevolge het onderbenutte gebruik. Nieuwe functies vinden voor een groot kerkgebouw in kleine leefgemeenschappen blijkt zowel ruimtelijk als inhoudelijk niet vanzelfsprekend. Elke wijziging van gebruik betekent een verandering van betekenis en waarden van het gebouw. Dit discours is volgens de kerkbesturen verbonden met een ontwerpend onderzoek en verbeelden van nieuwe scenario's van functies voor de kerkgebouwen.

Een vertegenwoordiging voor de ontwijde St.-**A**udomaruskerk te Vinkem en de kerkbesturen van de St.-**B**ertinuskerk te Bulskamp, de **O**.LV.-Hemelvaartkerk te Houtem en **O**.LV.-Hemelvaartkerk te Wulveringem besloten om een werkgroep **ABOO** op te richten. De leden van deze werkgroep ABOO bestaan uit aangestelde leden van de 3 kerkbesturen en het bewonersplatform Beauvoorde. De doelstellingen van de werkgroep ABOO zijn:

- één kerk voor de eredienst (liturgische bijeenkomsten) aan te duiden; het aangestelde lid van het BP-Beauvoorde, die de ontwijde Vinkemkerk vertegenwoordigt, beslist over dit punt niet mee,
- voor de 3 kerkgebouwen, die aan de eredienst zullen worden of reeds zijn onttrokken, nieuwe bestemmingen geven. Deze functies zijn complementair aan elkaar en dekken een behoefte voor Veurne-West of een gemeenschapsfunctie voor

alle inwoners van Veurne of beogen een toeristische trekpleister voor toeristen aan te bieden,

- de nieuwe functies in de kerkgebouwen genereren opnieuw maatschappelijk draagvlak, waardoor de financiële inbreng van overheidsgeld aanvaardbaar is en blijft op langere termijn,
- bestaande functies, die in de dorpen aanwezig zijn in een niet bouwkundig erfgoedgebouw, onderzoeken of deze naar de kerkgebouwen kunnen worden overgebracht,
- de functies in de dorpen, die niet aanwezig zijn maar voor de schaalgrootte van de dorpen noodzakelijk zijn, onderzoeken of ze in de kerkgebouwen kunnen worden ontwikkeld,
- functies, die een toeristisch aantrekkingskracht kunnen generen, onderbrengen in de kerkgebouwen,
- het ontwerp voor de nieuwe bestemming is op dusdanige wijze opgevat dat een hergebruik als liturgische kerk bij heropleving van Christelijk geloof gemakkelijk uitvoerbaar is.

TRANSITIE VAN VERLEDEN NAAR TOEKOMST

De kerkgebouwen conserveren als een site van bouwkundig religieus erfgoed of afbreken hetzij gedeeltelijk of volledig zonder daarbij een kwalitatief architecturaal gebouw op te richten dat een meerwaarde in al zijn facetten op de locatie van de kerk creëert, zijn voor de besturen geen opties voor de toekomst.

De kerken kunnen tijdelijk nog worden gebruikt voor alle vieringen in afwachting van de volledig goedgekeurde bestemmingen voor alle kerkgebouwen door alle betrokken partijen. De kerkbesturen wensen het onroerend bouwkundig erfgoed actief in te zetten voor huidige en blijvende toekomstgerichte maatschappelijke noden en verwachtingen.

Het aanreiken van nieuwe bestemmingen van dit bouwkundig religieus erfgoed draagt niet alleen de noodzaak in zich om een maatschappelijk draagvlak te genereren voor het behoud van financiering in onderhoud maar bovendien om de dorpsidentiteit van elke dorpskern te vrijwaren en een verbinding te behouden met het verleden: de zingeving van het menselijk leven in zijn leefgemeenschap. De doelstelling van de besturen beoogt daarom niet alleen het maatschappelijk functioneel houden van het gebouw maar tevens in het gebouw een transitie creëren die alle generaties uit het verleden, heden en toekomst verbindt. De voorgestelde interventies zullen daardoor de toekomst van de kerkgebouwen niet hypothekeren: dit wordt gerealiseerd in de projectstudie voor deze 4 kerkgebouwen door de inhoudelijke en ruimtelijke kwaliteit van de nieuwe invullingen geen afbraak te laten doen aan de waarde van het gebouw maar door betekenis in waarde en gebruik toe te voegen. Verschillende duurzame functies kunnen ook binnen één kerkgebouw worden samengebracht.

ERFGOEDWAARDE VAN DE KERKGEBOUWEN

Erfgoedwaarde van de kerken (bron: Agentschap onroerende erfgoed)

Sint-Audomaruskerk Vinkem:

- is aangeduid als beschermd monument [Parochiekerk Sint-Audomarus](#)
Deze bescherming is geldig sinds 25-03-1938
- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed [Parochiekerk Sint-Audomarus](#)
Deze vaststelling is geldig sinds 14-09-2009
- is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom [Vinkem](#). Deze bescherming is geldig sinds 11-04-2011
- orgel :
 - is deel van de aanduiding als beschermd monument [Parochiekerk Sint-Audomarus](#)
Deze bescherming is geldig sinds 25-03-1938
 - is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed [Parochiekerk Sint-Audomarus](#)
Deze vaststelling is geldig sinds 14-09-2009

Sint-Bertinuskerk te Bulskamp:

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed [Parochiekerk Sint-Bertinus](#)
Deze vaststelling is geldig sinds 14-09-2009
- omvat de aanduiding als beschermd monument [Parochiekerk Sint-Bertinus](#): toren en orgel
Deze bescherming is geldig sinds 16-07-1993

Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart kerk te Houtem

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed [Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart](#). Deze vaststelling is geldig sinds 14-09-2009
- omvat de aanduiding als beschermd monument [Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart](#)
Deze bescherming is geldig sinds 09-10-1948
- is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom [Houtem](#)
Deze bescherming is geldig sinds 10-09-2001

Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart kerk te Wulveringem:

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed [Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart](#)
Deze vaststelling is geldig sinds 14-09-2009
- is aangeduid als beschermd monument [Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart](#)
Deze bescherming is geldig sinds 25-03-1938
- is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom [Wulveringem](#)
Deze bescherming is geldig sinds 28-01-1994
- orgel:
 - is deel van de aanduiding als beschermd monument [Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart](#)
Deze bescherming is geldig sinds 25-03-1938

- o is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed [Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart](#)
Deze vaststelling is geldig sinds 14-09-2009

Bijzondere aandachtspunten over de kerk van Bulskamp

Bij studie blijkt dat het kerkgebouw uniek is in zijn regio Westhoek wat betreft de combinatie van de 4 volgende elementen:

- een neogotische basilicale kerk van het einde van de 20ste eeuw: basilicaal betekent dat het een ontwerp betreft voorzien van boven de zijbeuken uitrijzende ramen in de middenbeuk.
- de kerk staat vrij in het landschap: ze is niet ombouwd in het noorden, oosten en zuiden, wat er voor zorgt dat zowel de toren als het kerkgebouw geplant staan in de open ruimte van de polders: een ankerpunt in het dorp en het landschap.
- de westertoren is geklasseerd omwille van zijn bouwkundige kwaliteit en wordt bekroond met een bakstenen naaldspits, die een kenmerkende bouwstijl is in de Belgische en Franse Westhoek.
- het bakstenen kruisribgewelf maakt de kerk uniek in zijn regio, waar bijna alle kerken driebeukige hallenkerk zijn met een houten plafond.

Een overzichtstabel in het addendum (bijlage 1) van de kerken in het decanaat Diksmuide-Veurne illustreren de uniciteit van deze kerk.

ERFGOEDWAARDE VAN DE LANDSCHAPPELIJKE OMGEVING, WAARIN DE 3 KERKDORPEN LIGGEN

De 3 dorpskernen zijn gelegen in zeer diverse landschapstypes (plateau van Izenberge met miniatuurbeekvalleien van de Vinkembeek, het Schaapsvliet en Wallebeek, oudlandpolders , zandige oeverwal en veenontginningszones). Aan de randen van deze 3 Veurnse deelgemeenten grenzen De Moeren, een uniek landschappelijk gebied gelegen onder de zeespiegel en palende aan de fossiele duinen van Cabourg.

De oudlandpolders en zandige oeverwalnederzetting in en rond Bulskamp staan niet beschreven in de link naar het beschreven landschapsubject van een landschappelijk geheel langs de Belgisch-Franse grens:

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/135398>

STADS- EN DORPSIDENTITEIT

Het begrip identiteit wordt wel gedefinieerd als de 'zelfrepresentatie' van een persoon, organisatie, bedrijf, vereniging, stad, dorp etc.

Bernstein (1984) definieert identiteit als volgt: "Identity means the sum of all the ways a company chooses to identify itself to all its publics". Belangrijk bij het begrip identiteit is dat het gaat om de wijze waarop een organisatie zichzelf identificeert. Op dezelfde wijze kan het begrip ook worden gedefinieerd voor een stad.

De identiteit kent twee aspecten , namelijk een intern en een extern aspect:

- 1. De identiteit kan gelegen zijn in het zelfbeeld. Op basis van dat beeld (niet zelden een wensbeeld) kunnen mensen hun persoonlijkheid uitdragen en zich voorzien van statusverlenende attributen. (zelfbewustzijn)
- 2. De identiteit in de ogen van anderen. Iemand bezit pas een identiteit indien anderen daarvan op de hoogte zijn. (bekendheid)

Toegepast op de identiteit van een stad of dorp betekent dit:

- 1. Het beeld dat door het bestuur, inwoners van stad of dorp wordt uitgedragen en de objectieve verschillen ten opzichte van andere steden of dorpen.
- 2. de erkenning als stad of dorp met een eigen karakter door de gebruikers en daardoor zijn bekendheid percipieert.

Uit wat vooraf gaat zijn de elementen, die de identiteit van een stad of dorp bepalen, de volgende:

- 1. Ligging. Hiermee wordt wel de gepercipieerde ligging bedoeld. Men moet in brede kringen op zijn minst een vage notie hebben van waar de plaats ongeveer ligt. Aan dit beeld zijn bepaalde associaties gekoppeld, bijvoorbeeld 'ver weg', 'dichtbij een bekend punt' of 'in een mooie omgeving'.
- 2. Ouderdom. Steden of dorpen kunnen zich profileren als een plaats met een langdurige en interessante ontwikkeling.
- 3. Het uiterlijk. Enerzijds de historische of moderne bouwkundige kwaliteiten en anderzijds het gemis of de tekortkomingen aan bouwkundige kwaliteiten dragen voor een belangrijk deel bij aan de identiteit. Steden en dorpen met historische kernen hebben een voorspong op plaatsen, die alleen sporen van een snelle ontwikkeling als industriëleplaats dragen. Steden en dorpen ontleen hun identiteit grotendeels aan hun stads- en dorpskern.
- 4. De grootte. Naarmate een stad of dorp meer inwoners heeft, neemt haar kans op bekendheid toe. Het aanbod aan diensten is evenredig met het inwonersaantal. Hoe groter het aanbod, hoe groter de bekendheid. In de praktijk weten echter maar weinig mensen met enige nauwkeurigheid de bevolkingsomvang van een locatie te noemen. Het inwoneraantal lijkt echter wel bij te dragen tot de status van een stad of dorp.
- 5. Attributen. Hierbij kan gedacht worden aan bekende gebouwen, bedrijven, immaterieel erfgoed of cultuur- en sportevenementen, die bijdragen tot de naamsbekendheid van een stad of dorp.

De identiteit van een stad of dorp neemt toe naarmate mensen er meer van weten, waarna het totale informatiebeeld wordt vertaald in een meer kwalitatieve beeldvorming. Er ontstaat dan een imago van de stad of dorp als 'saai', 'aantrekkelijk', 'ondernemend', 'onveilig'. Bij al deze identiteitsbepalers geldt dat ze bijdragen aan de naamsbekendheid, en dus ook aan de identiteit. Identiteit, naamsbekendheid en imago van plaatsen liggen direct in elkaars verlengde.

TOETSING VAN DE IDENTITEITSBEPALERS OP HET STADSCENTRUM VAN VEURNE EN DE DRIE DORPEN

Alleen de belangrijkste identiteitsbepalers worden opgesomd.

Veurne

1. Ligging: in een uithoek van Vlaanderen, goed bereikbaar, zeer dicht bij de kuststrook
2. Ouderdom: eeuwenlange ontwikkeling
3. Uiterlijk: een intacte historische stadskern met heel veel beschermende monumenten: overheidsgebouwen, 2 kerken, heel veel private woningen
4. De grootte: relatief klein maar centrumstad wat betreft overheidsdiensten en gezondheidszorg voor de aanpalende kuststeden en Westhoekpolderdorpen
5. Attributen: immaterieel erfgoed (Boeteprocessie), bedrijven met Europese bekendheid

Beauvoorde (Vinkem en Wulveringem)

- 1.Ligging: op het licht glooiende plateau van Izenberge, groene en rustgevende omgeving
- 2.Ouderdom: eeuwenlange ontwikkeling
- 3.Uiterlijk: geklasseerd waterkasteel, 2 geklasseerde kerken, geklasseerde hoeven en pastorieën, geklasseerde dorpszichten
- 4.De grootte: klein dorp
- 5.Attributen: sedert de jaren 60 van vorige eeuw pioniersdorp wat betreft cultuur-beleving (folkloristische dorpsmarkten, poëziefestivals, literatuur, artiestenmissen, tentoonstellingen, toneel, koor, stoeten, reuzen), recreatie (fiets- en wandelroutes, paaswandelingen) op het platteland, St.-Hubertusfeest

Bulskamp (+ De Moeren)

- 1.Ligging: zandige waloevernederzetting, omringd door oudlandpolders en het unieke gebied van De Moeren
- 2.Ouderdom: eeuwenlange ontwikkeling
- 3.Uiterlijk: basilicale kerk met bakstenen kruisribgewelf en geklasseerde kerktoren, neogotisch kloostergebouw en pastorie, kasteel St.-Flora in De Moeren
- 4.De grootte: klein dorp
- 5.Attributen: Bulskamp sportterreinen en sporthal van het Cobergher Sportpark met tal van sportverenigingen, WZC St.-Anna, veldslag in 1297 tijdens de Frans-Vlaamse oorlog (1297-1302)

Houtem

- 1.Ligging: op het licht glooiende plateau van Izenberge, groene en rustgevende omgeving
- 2.Ouderdom: eeuwenlange ontwikkeling
- 3.Uiterlijk: geklasseerde kerk en magnifieke pastorie in Vlaamse bakstenen renaissancestijl, geklasseerde dorpszichten
- 4.De grootte: klein dorp, gelegen aan de grens met Frankrijk
- 5.Attributen: koninklijke fanfare en boogschuttersgilde

**INTERACTIES TUSSEN DORPS- EN STADSIDENTITEIT,
DE BOUWKUNDIGE ERFGOEDWAARDE VAN DE KERKEN
EN HET LANDSCHAP**

De interacties verheffen het behoud van kerken in een of andere vorm tot een maatschappelijke noodzaak.

- De 4 kerkgebouwen hebben unieke stijlkenmerken, die in de ruime omgeving niet voorkomen. De 4 kerkgebouwen zijn volledige of gedeeltelijk beschermde monumenten en maken meestal deel uit van een beschermd dorpsgezicht. Dit statuut onderschrijft het belang van hun erfgoedwaarde en identiteitsbepalende factor. Een declasseren van de binnenruimte van kerkgebouwen is in bepaalde gevallen een noodzaak om het gebouw terug een ecologisch verantwoorde maatschappelijke functie te kunnen geven.
- In iedere dorpskern zijn er hoogstens 2 tot 3 grotere gebouwen, die een hoge bouwkundige erfgoedwaarde hebben, en waarbij telkens de kerk er één van is. De kerkgebouwen maken deel uit van het geheel van de dorpskern, die de ware identiteit of ziel van de dorpskern mede bepalen. De afbraak van de kerkgebouwen veroorzaakt zonder meer het einde van de identiteit van de dorpskernen.
- Het bijzondere diverse landschap van de omgeving van dorpskernen met hun kerken en kerktorens zou zonder meer zijn recreatieve attractiviteit sterk zien dalen als de kerken als ankerpunten in het landschap zouden verdwijnen.
- Een eeuwenlange geschiedenis van christelijk geloof, dat zich in beeld bracht in de openbare ruimte onder de vorm van kerkgebouwen met erfgoedwaarde, kan en mag men niet wegnemen. De verbeelding van het christelijk geloof vernietigen staat synoniem aan respectloos omgaan met het denken van de vorige generaties. Het christelijke denken droeg immers in zich een van de kiemen, waaruit een humanistisch Europees vrije denken ontstond.

Kan een planmatige afbraak, indien de financiële inbreng voor behoud te hoog oplopen?

Het kan nooit als het gebouw op zich in de zeer ruime omgeving architecturaal uniek is.

Ja, als aan alle volgende voorwaarden tezamen wordt voldaan:

- er zijn nog kerken in de omgeving met dezelfde architecturale compositie.
- indien het herstel van de bouwfysische toestand van het gebouw niet opweegt tegen de kosten: verzakkende draagmuren, scheuren in de muren, ernstige vochtphoping in de muren. Het goede onderhoud van het gebouw in het bijzonder de daken en goten zorgt ervoor dat de bouwfysische toestand van een gebouw intact blijft. Het ontbreken van een verwarmingsinstallatie of houtworm in meubilair ondermijnt niet de bouwfysische toestand van het kerkgebouw maar verhindert wel het operationeel gebruik van het kerkgebouw.
- de dorpsidentiteit niet in waarde afneemt.
- indien er een vervangend gebouw wordt opgericht op de locatie van de oorspronkelijke kerk zal het nieuwe gebouw de identiteit van de dorpskern moeten versterken en architecturaal in harmonie zijn met zijn directe omgeving, zodat een blijvende samenhang wordt behouden en de interactie met het landschap versterkt.

- indien er geen vervangend gebouw komt en er wordt een deel van de kerk ontmanteld, zal de openruimte, die ontstaat, het volgende moeten bieden:

- een open plaats met een functie, die de identiteit van de dorpskern versterkt. deze functie is uniek in zijn ruime omgeving en vormt een aantrekkingskracht op inwoners van Groot-Veurne en toeristen.

- het gabarit van het kerkgebouw blijft intact, zodat het uitzicht van de dorpskern en de reflectie naar de oorspronkelijke functie van het resterende van het gebouw niet verloren gaan.

De interactie met de stadskern

Het afbreken van deze kerken vernietigt niet alleen de dorpsidentiteit maar tevens de identiteit van Groot-Veurne als aantrekkingspunt voor toeristen op zoek naar cultuur, bouwkundig erfgoed of recreatie in een attractief landschap. De afbraak zou kunnen, indien aan alle bovenvermelde gestelde voorwaarden wordt voldaan bij uitzonderlijk hoge kosten van instandhouding.

Het afbreken van overheidsgebouwen met hoge erfgoedwaarde, die hun oorspronkelijke oprichtingsfunctie verloren zoals het stadhuis, landhuis, Spaans Paviljoen, Vleeshalle of Hoge Wacht, waren nooit een onderwerp van afbraak omdat hun bouwkundige erfgoedwaarde zeer hoog zijn en samen de beeldidentiteit van de stad bepalen. Steden, die dit wel deden, hebben een deel van hun toeristisch potentieel zien verloren gaan.

Besluit

Het stadsbestuur en de kerkbesturen hebben de taak om dit kostbaar erfgoed te herwaarderen door nieuwe seculiere functies aan de kerkgebouwen te geven, zodat het bouwkundige erfgoed terug een gemeenschapsfunctie vervult, de identiteit van de dorpskernen conserveert en versterkt en ten slotte de toeristische aantrekkingskracht van Groot-Veurne in het mooie landschap een impuls geeft.

KEUZE LITURGIEKERK

Methodiek

Door de werkgroep werd besloten om een aantal criteria te gebruiken om een leidraad te hebben bij de keuze: addendum bijlage 2 = enquête 'leidraad voor keuze liturgiekerk'

Ieder bestuur van de 3 kerkfabrieken (KF) liet door elk bestuurslid onafhankelijk van elkaar de enquête invullen. Vervolgens werden de bekomen punten per kerk van elk ingevuld formulier samengeteld. Dat leverde voor elk bestuur een keuze van liturgiekerk op in punten, waarbij ook de keuze nog eens woordelijk werd gemotiveerd. Vervolgens werd per kerk het percentage op 100% van de punten op de tabel van de enquêtes berekend. Dit percentage werd gedeeld door drie en is het cijfer dat wordt gebruikt om het totaal van de 3 enquêtes van elk KF samen te brengen.

Dit leverde een procentueel cijfer op per kerk, waarin de inbreng van elke KF even groot is. Dit procentueel optel-cijfer (POC) is een onderdeel in de definitieve keuze voor de liturgiekerk.

Resultaten van elke KF

De resultaten van de enquêtes per KF

- KF van de St.-Bertinuskerk adviseert om de O.L.V.-Hemelvaartkerk te Wulveringem voor de liturgie voor het gebied Veurne-West te behouden. Het criterium van ruimtelijke beleving met de bijhorende geringere capaciteit aan zitplaatsen is het enige punt, waarop deze kerk minder scoort t.o.v. de andere drie. Op alle andere criteriapunten scoort deze kerk het hoogst. Daarom acht de KF het absoluut noodzakelijk om de O.L.V.-Hemelvaartkerk te Houtem tussen 2026-2031 open te houden voor vieringen waar een grotere capaciteit nodig kan zijn: Heilig Vormsel- en begrafeniseucharistievieringen. Een evaluatie kan in 2028 worden gemaakt hoe frequent de kerk in Houtem werd gebruikt voor de grotere vieringen.

- KF van de O.L.V.-Hemelvaartkerk te Houtem adviseert om de kerk te Houtem voor de liturgie voor het gebied Veurne-West te behouden.

- KF van de O.L.V.-Hemelvaartkerk te Wulveringem adviseert om de kerk te Wulveringem voor de liturgie voor het gebied Veurne-West te behouden. Het kerkbestuur is zich bewust van de geringe zichtbaarheid van het hoofdaltaar vanuit de zuidelijke zijbeuk. Er is reeds de intentie voor de aankoop van een scherm, zodat de priester tijdens de viering in de zijbeuk goed kan worden gezien.

Verloop van beslissing en de definitieve beslissing over de keuze voor de liturgiekerk.

In het addendum bijlage 3 'ABOO-keuze-liturgie-kerk-ABOO-Werkgroep-28-03-2023' staat het berekende 'procent optel-cijfer = POC' per kerk. Daaruit blijkt dat het resultaat van hoog naar laag er zo uitziet: hoogste cijfer voor de kerk van Wulveringem nl. 33.6, vervolgens de kerk van Houtem nl. 27.6, vervolgens de kerk van Bulskamp 24.35 en ten slotte de kerk van Vinkem 14.60. Het POC is echter maar een element in de beslissing om een keuze te maken.

Op de vergadering van de ABOO-werkgroep op 28 maart werden reeds enkele definitieve beslissingen genomen, maar kon nog niet tot een definitief besluit worden gekomen. (bijlage 11)

Na een plaatsbezoek aan de 3 kerken op 6 april, dat door bijna alle leden van de 3 kerkfabrieken werd bijgewoond, werd het volgende beslist omtrent de definitieve keuze voor de liturgiekerk, gebaseerd op de bevindingen in het verslag van de eerste vergadering (bijlage 11) en van het plaatsbezoek (bijlage12):

De kerk van Vinkem behoudt zijn huidige status en wordt niet terug een liturgiekerk.

De kerk van Bulskamp wordt geen volwaardige liturgiekerk.

Het kerkgebouw behoudt een zeer klein liturgisch deel voor kleine vieringen (1/5 deel van huidige kerk) : schoolmissen, doop, kleine begrafenis in intieme kring.

De kerk van Houtem blijft bestaan als volwaardige liturgiekerk.

De grote kerk wordt opgesplitst d.m.v. een glazen wand zodat er zowel kleine liturgische en grote liturgische vieringen kunnen plaats vinden, waarbij onnodige energiekosten worden geminimaliseerd.

De kerk van Wulveringem blijft ook voorlopig bestaan als volwaardige liturgiekerk.

Gezien er ingrijpende werken van dakrenovatie en compartimentering moeten worden uitgevoerd aan de kerk van Houtem om deze kerk als kleine en grote liturgische kerk te ontwikkelen, is het volgende noodzakelijk: de kerk van Wulveringem moet kunnen blijven functioneren als volwaardige kerk minstens tot de voltooiing van de werken aan de kerk van Houtem in de periode 2026-2031 om het aanbod van Christelijke liturgie in de nabijheid van de 3 dorpen niet te hypothekeren.

De kerk van Wulveringem wordt nu reeds dagelijks opengesteld voor het publiek in het kader van het toerisme te Beauvoorde en voor de geloofsgemeenschap. Het functioneren als volwaardige liturgie- en museumkerk is perfect simultaan mogelijk: de huidige situatie is hiervan het bewijs.

Een betere uitwerking van het toeristische potentieel dringt zich op (zie verder in de projectstudie). Na de voltooiing van de werken aan de kerk van Houtem kan een evaluatie worden gemaakt of het nog noodzakelijk is de kerk als volwaardige liturgiekerk te behouden of ze vooral als museumkerk te laten functioneren in combinatie met het gebruik voor alleen bijzondere vieringen: huwelijksvieringen, kleine begrafeningen, doopvieringen, schoolmissen en St.-Hubertusviering.

Besluit: in elk dorp blijft christelijke geloofsbeleving lokaal mogelijk, hetzij soms in een kleinere ruimte.

BESTEMMINGSMOGELIJKHEDEN VOOR DE KERKEN VOLGENS DE BESTUREN

Methodiek

Door de werkgroep werd besloten om een enquêteformulier op te stellen met alle mogelijke opties van bestemmingen en dit als leidraad te gebruiken voor het zoeken van neven- of herbestemming: in het addendum bijlage 7.

Op de 3 bestuursvergaderingen van de KF vulde elk bestuur het formulier in: in het addendum bijlagen 9, 10 en 11.

Op de bestuursvergadering van het BP-Beauvoorde werd het enquêteformulier voorgesteld. Een achttal personen hebben de enquête ingevuld. Het aangesteld lid heeft de resultaten samengebracht: in het addendum bijlage 8

Resultaten van de 3 KF en BP-Beauvoorde

St.- Audomarus te Vinkem (bijlage 5)

- op de eerste plaats: een ontmoetingspunt in een ruimte van stilte en bezinning,
- op de tweede plaats: moduleerbare ruimte in functie van het project maar dan vooral voor tijdelijke exposities (= historisch gebruik na de ontwijding in 1968) en podiumkunst voor kleine groepen,
- op de derde plaats: enerzijds een afscheidsruimte te gebruiken voorafgaande aan bijzetting op het kerkhof en anderzijds een museum, waarbij niemand van de enquêtedeelnemers een thema aangaf.

St.- Bertinuskerk te Bulskamp (bijlage 6)

De KF wenst de volgende 3 christelijke functies te behouden:

- stille ruimte in het koorgedeelte op de eerste verdieping, waar christelijke zingevingsliteratuur beschikbaar is,
- misvieringen voor de schoolkinderen in de stille ruimte,
- afscheidsruimte in het segment waar de calvarie zich bevindt: laatste begroeting vooraleer de overledene wordt begraven op het kerkhof.

De KF wenst de volgende nevenbestemmingen te realiseren:

- op het gelijkvloers: buitenschoolse opvang,
- op de eerste verdieping: landschaps-belevings-centrum (LBC): bijlage 9 in het addendum,
- op de eerste verdieping koorgedeelte: stille ruimte waar seculiere zingevingsliteratuur aanwezig is; dit is dezelfde ruimte als deze met christelijke zingevingsliteratuur,
- aanvullend kan: tijdelijke expositie en/of podiumkunsten op de eerste verdieping

O.L.V.-Hemelvaartkerk te Houtem (bijlage 7).

De KF wenst het volledig behoud van de kerk als liturgiekerk.

Gezien de grootte van de kerk beschouwt de KF een esthetische glazen afscheiding tussen de dwarsbeuk en het schip aangewezen.

De kerktoren kan als uitkijktoren worden ingericht zoals de kerktoren van de St.-Niklaaskerk te Veurne.

Het bestuur brengt een co-gebruik van het kerkgebouw naar voor wat betreft de volgende punten:

- stille ruimte voor Christelijke en seculiere zingeving,
- de middenbeuk kan worden gebruikt voor podiumkunsten, wat nu al regelmatig het geval is bij concerten van de fanfare van Houtem,
- een segment in een zijbeuk of toren over de gebeurtenissen van WOI in Houtem,
- een segment in een zijbeuk of toren over het cultuur-historisch erfgoed van de kerk,
- de zijbeuken kunnen worden gebruikt voor tijdelijke exposities,
- een repetitie- en/of opbergruimte,
- in de toegangscompartiment van de toren voorzien voor seculier afscheid, voorafgaand aan de bijzetting op het kerkhof,
- middenbeuk van het schip als turnzaal voor de schoolkinderen.

O.L.V.-Hemelvaartkerk te Wulveringem (bijlage 8).

De KF wenst het volledig behoud van de kerk als liturgiekerk. Het bestuur brengt een co-gebruik naar voor wat betreft de volgende punten:

- stille ruimte voor Christelijke en seculiere zingeving,
- museum: de kerk in zijn geheel behouden als museum met alle kunstvoorwerpen, die er aanwezig zijn, aangevuld uit de omliggende kerken; in een segment kan de bouwgeschiedenis van het kerkgebouw worden belicht,
- podiumkunsten,
- tijdelijke exposities,
- een repetitie- en/of opbergruimte,
- in de toegangscompartiment van de toren voorzien voor seculier afscheid, voorafgaand aan de bijzetting op het kerkhof.

DEFINITIEVE KEUZE VOOR NEVEN- EN HERBESTEMMINGEN VAN DE KERKEN

Principiële voorwaarden

Om kerken te onttrekken aan de erediensten en te ontwijden dient aan alle volgende voorwaarden te worden voldaan:

- alle 3 de KF dienen de nieuwe bestemmingen van de kerken te hebben goedgekeurd,
- er is een architecturaal plan goedgekeurd door de overheden,
- er is een financieringsplan en fasering in tijd van uitvoering door de overheden goedgekeurd.
- voor de reeds ontwijde kerk van Vinkem is er een herbestemmingsplan en financieringsplan door de overheden goedgekeurd, alhoewel er in de toekomst aanvullend een bewonersraadpleging in samenspraak met het stadsbestuur op de agenda staat. Het tijdstip is afhankelijk van de einddatum van de restauratie van kasteel Beauvoorde, omdat het meubilair ervan ondertussen in de kerk gestockeerd staat.

Reflectie over inhoudelijke invulling van neven- en herbestemming

In het overzicht van de identiteit van elk dorp kwamen voor elk dorp specifieke elementen naar voor wat betreft het uiterlijk, waarbij de kerken veelal een hoofdrol spelen, de ligging en de attributen. Het is aan te bevelen dat de identiteitskenmerken wat betreft de ligging en de attributen van het dorp terug te vinden zijn in de inhoudelijke invulling van de kerk (uiterlijk van het dorp), zodat zowel de interne als de externe identiteit wordt versterkt. De planmatige invullingen van de kerkgebouwen is zo opgevat dat ze steeds terug als een volwaardige liturgische kerk kunnen functioneren zonder dat daarbij zware bouwfysische ingrepen dienen te gebeuren.

Complementaire afstemming

De elementen, die uit het vooronderzoek van de besturen, de elementen in het verslag van de ABOO-vergadering van 28 maart en het verslag van het plaatsbezoek van 6 april naar voor kwamen als opties, bepalen het voorstel van de definitieve keuze van de inhoudelijke invulling voor elk kerkgebouw. De inhoudelijke keuzes zijn complementair en versterken de interne en externe identiteit van elk dorp, de 3 dorpen in hun geheel, Groot-Veurne en de regiozone Westkust binnen de regio Westhoek.

De definitieve keuzes in functie van na 2031

Er werd nagedacht over de evolutie van het gebouw in functie van zijn maatschappelijke bestemming op langere termijn.

De invulling van alle kerkgebouwen maken het niet onmogelijk om de kerk terug volledig als liturgiekerk bij een opbloei van het Christelijk geloof te laten functioneren.

Bij een gedeeltelijk nevenbestemming kunnen de functies, die in de kerk worden ondergebracht, uitgroeien tot de functies van een volledige herbestemde kerk.

De kerk, die behouden wordt als liturgiekerk, kan bij ontbreken van voorgangers of voldoende praktiserende gelovigen, worden omgevormd tot een herbestemde kerk met functies, die nu in de bestemmingsmogelijkheden staan opgegeven.

Overlappende functies, die in de enquêtes naar voor kwamen, worden geschrapt.

Voorstel van de definitieve keuzes en planmatige invulling

Op de vergadering van de ABOO-werkgroep op 28 maart werden reeds enkele definitieve beslissingen genomen. (bijlage 11)

Na een plaatsbezoek aan de 3 kerken op 6 april, dat door bijna alle leden van de 3 kerkfabrieken werd bijgewoond, werden definitief de volgende beslissingen over de functies, die in elke kerk kunnen worden ondergebracht, door alle aanwezigen onderschreven. (bijlage 19)

De terugkerende keuze van invulling voor de 4 kerken:

- Een stille ruimte met leeshoek voor Christelijke en seculiere zingeving. Het woord seculier duidt op een niet-religieuze zingeving en sluit andere godsdienstbeleving uit. Een stille ruimte, die kan fungeren voor de misvieringen voor de dorpscholen. Voor Vinkem wordt dit element weerhouden omdat deze functies in de kerk van Wulveringem aanwezig zijn.

Een behoud van een stille ruimte voor Christelijke en seculiere zingeving houdt de band met de oorspronkelijke functie als gebedshuis in ere voor 3 kerken.

- Een afscheidruimte voor een laatste groet voor de bijzetting in het graf of columbarium op het kerkhof of de asverstrooiing: voor de christelijke begrafenis een segment in de kerk nabij de calvarie en voor de seculiere begrafenis de toegang naar de kerk onder de toren.

Gezien de aanwezigheid en het behoud van het kerkhof rond de kerk als identiteitsbepaler van de Westhoekdorpen, is de inrichting van een Christelijke en seculiere afscheidruimte een meerwaarde.

St.- Audomarus te Vinkem

Hoofdfuncties van de gehele kerk: tentoonstellingsruimte en/of met ontmoetingscentrum

Optie: de kerk ontwikkelen als professionele tentoonstellingsruimte.

Voorbeelden in de directe omgeving:

- de kerk van Leffinge en St.-Pieterskapelle:

<https://www.middelkerke.be/sites/default/files/public/Cultuur/Sweetlove%2023333%20brochure%20A5%20web.pdf>) en (<https://kunsthallemiddelkerke.com/>

Optie: tentoonstellingsruimte en ontmoetingscentrum

Bij een noodzaak van renovatie van het huidige ontmoetingscentrum (OC Caroline) kan een studie worden uitgevoerd naar de mogelijkheid van de functie tentoonstellingsruimte en ontmoetingscentrum aan elkaar te koppelen in de kerk.

Er is een nijpend tekort aan opslag- en vergaderruimten voor KLJ en Chiro en andere verenigingen waarbij het huidige OC Caroline een rol zou kunnen spelen. Ruimten ter beschikking stellen in Veurne-centrum voor echt lokale verenigingen is geen optie!

De kerk uitbouwen als tentoonstellingsruimte, ontmoetingscentrum en voor meditatiedoeleinden lijkt voor alle kerkfabrieksleden van de 3 kerken een denkspoor, dat kan worden bestudeerd na toetsing bij het bewonersplatform en de inwoners van Beauvoorde. De kerkfabrieken zullen verder geen inbreng voor de bestemming voor deze reeds lange tijd ontwijde kerk geven.

Het huidige gebruik als opslagruimte is momenteel begrijpelijk en acceptabel op korte termijn. Echter is op lange termijn dergelijk gebruik ontoelaatbaar en is het voor een religieus geklasseerd monument onwaardig om ze als loods te gebruiken! De huidige

restauratie van de romp van de kerk draagt veel appreciatie in zich en is hopelijk een aanzet tot een opwaardering in gebruik van de kerkruimte.

Besluit: deze opties voor de kerk te Vinkem versterken de volgende typische identiteiten van het dorp: geklasseerd gebouw opwaarderen in gebruik voor lokale gemeenschapsvormende noden en culturele doelen. (punten 3 en 5 van identiteit versterkend)

De planmatig invulling wordt verwezen naar het ontwerpend onderzoek van 11/12/2020. (bijlage 13 staat in een apart document)

St.- Bertinuskerk te Bulskamp

De opties, die door de KF, werden voorgesteld, worden grotendeels het definitieve voorstel.

De functies als tentoonstellingsruimte en ruimte voor podiumkunsten zijn overlappend met de invullingen van respectievelijk de kerk van Vinkem en Houtem. Deze functies worden voor deze kerk geschrapt.

De volgende seculiere nevenbestemmingen in een groot deel van het kerkgebouw (4/5) worden voorgesteld:

- De naschoolse kinderopvang bevindt zich momenteel in een niet waardevol bouwkundig erfgoedgebouw, dat binnenkort aan een restauratie toe is vanuit het oogpunt van de ecologische transitie.
- Het LCB zou uniek zijn in Vlaanderen en ondersteunt de externe identiteit van de bijzondere landschappelijke ligging van het dorp Bulskamp.

Besluit: deze opties voor de kerk te Bulskamp versterken de volgende typische identiteiten van het dorp: uniek bouwkundig erfgoed in zijn streek opwaarderen in een gebruik voor lokale gemeenschapsvormende noden en recreatieve doelstelling in een omgeving met een zeer divers landschap. (punten 3 en 5 van identiteit versterkend)

De schetsmatig invulling staat op bijlage 14 in het addendum. De compartimentering is lichtjes gewijzigd t.o.v. de beschrijving op pagina 14 van dit document. Er wordt gekozen voor een compartimentering volgens het verslag van het plaatsbezoek op 6 april (bijlage 12). De kerk kan steeds volwaardig kerk worden, doordat vanop de eerste verdieping het koorgedeelte zichtbaar is en er een ruimtelijk open verbinding met het orgel behouden blijft.

In bijlage 10 staat een tabel met het aantal graven, die zouden worden ontgraven bij de ontwikkeling van een buitenspeelplaats aan de noordelijke kant van de kerk.

O.L.V.-Hemelvaartkerk te Houtem

De opties, die door de KF, werden voorgesteld, worden grotendeels het definitieve voorstel.

De functies als tentoonstellingsruimte en ruimte voor museum voor WOI zijn overlappend met de invullingen van respectievelijk de kerk van Vinkem en het museum Vrij Vaderland in het Landhuis te Veurne. Een voorstelling van het cultuur-historisch erfgoed van de kerk kan worden gerealiseerd met een folder, die de kerk beschrijft maar

behoeft geen specifieke ruimte om het voor te stellen aan het publiek. Deze functies worden voor deze kerk dan ook geschrapd.

De volgende seculiere nevenbestemmingen worden voorgesteld:

- de middenbeuk van het schip kan worden gebruikt voor podiumkunsten, wat nu al regelmatig het geval is bij concerten van de fanfare van Houtem; er is een capaciteitsuitbreiding mogelijk door openstelling van de glazen scheidingswand met het liturgische deel van het kerkgebouw,
- een repetitie- en/of opbergruimte is een nog in een denkfase: deel sacristie of achter lambrisering van het oksaal op het gelijkvloers?
- middenbeuk van het schip als turnzaal voor de schoolkinderen,
- toegang toren als uitkijkpunt en enkele kaarten over de evolutie van de grens tussen Frankrijk en het graafschap Vlaanderen/België.

Besluit: deze opties voor de kerk te Houtem versterken de volgende typische identiteiten van het dorp: de geklasseerde kerk opwaarderen door in gebruikstelling voor lokale gemeenschapsvormende noden, die de lokale fanfare en andere culturele verenigingen uit buurdorpen en – gemeenten (o.a. St.-Omaarstoneelgilde uit Beauvoorde) een podium aanreikt. Een recreatieve doelstelling in een omgeving met een zeer divers landschap door de openstelling van de kerktoren als uitkijkpunt en grenstoren ondersteunt het toeristische potentieel. (punten 3 en 5 van identiteit versterkend)

De schetsmatige invulling staat in het addendum bijlage 15

O.L.V.-Hemelvaartkerk te Wulveringem

De kerk wordt in zijn puurheid bewaard en zijn nevenbestemmingen niet van toepassing. Indien ze aan de eredienst vanaf 2031 zou worden onttrokken, kan ze in haar huidige vorm als echte museumkerk worden beheerd in combinatie met de museumfunctie van het kasteel van Beauvoorde.

De beschikbaarheid van een audiovisuele voorstelling van de verschillende bouwfases van de kerk en het St.-Hubertusfeest en audioapparaten voor een fysieke rondgang in de kerk tot bij QR-codes ter hoogte van de belangrijkste interieurobjecten en bouwkundige elementen kan onmiddellijk worden ontwikkeld om het toeristische potentieel sterker te onderbouwen.

Besluit: deze optie voor de kerk te Wulveringem versterkt de typische identiteit van het dorp: het geklasseerd monument wordt in zijn puurheid bewaard en wordt op een hedendaagse didactisch manier efficiënter voor het publiek toegankelijker gemaakt.(punten 3 en 5 van identiteit versterkend)

De planmatige invulling is hier niet van toepassing.

INTEGRATIE IN HET TOERISTISCHE AANBOD VAN VEURNE EN DE WESTKUST

Visit Veurne

In het aanbod van de stad Veurne wordt vooral op 3 punten ingezet:

- 1/ het bouwkundig erfgoed van het stadcentrum, het kasteel van Beauvoorde en de kerk van Wulveringem,
- 2/ musea: bakkerijmuseum, WOI-museum Vrij Vaderland en de St.-Niklaastoren,
- 3/ actieve beleving van Groot-Veurne d.m.v. fietsen en wandelen.

Het LBC is een belevingscentrum over het landschap, dat het microreliëf analyseert en zijn ontstaansgeschiedenis onthult. Het zet de bezoeker aan om het gebied actief te voet of met de fiets te beleven en te ervaren. Het LCB valoriseert het unieke bouwkundig erfgoed van de kerk (1) met de inrichting van een uniek belevingscentrum (2) dat tot actieve recreatie aanzet (3). Het LCB draagt in zich de 3 accenten van Visit Veurne. Bovendien kan er een link gemaakt worden met het Bakkerijmuseum in de beleving van winning van graan op de poldergronden. Het kan een ideale combinatie zijn voor educatieve doeleinden.

De kerken van Beauvoorde en Houtem zijn beschermde monumenten, die door hun nieuwe invullingen hun toeristisch potentieel zullen uitdiepen en een verbindende band met het LBC te Bulskamp en het aanbod van Veurne-centrum mogelijk maken.

Westkust

Het abdijmuseum 'Ten Duinen' is als museum een topper. Zijn archeologische schatten worden op zodanig wijze aan de bezoeker gepresenteerd dat ze in verbinding worden gebracht met de geschiedenis van alle activiteiten en verwezenlijkingen van de abdij tussen 1128-1570 aan de Westkust.

De impact van deze bloeiperiode van de abdij samen met deze van de abdij St.-Niklaas te Veurne op de omgeving is een toeristisch pad, dat nog kan worden ontwikkeld. Wat kan hier een onderdeel van zijn?:

- het immaterieel erfgoed 'Boeteprocessie' is een topper, die in een van de centrumkerken tot evocatie kan worden gebracht;
- het LBC te Bulskamp brengt de inpoldering aan het licht, die een van de sleutels was van de economische bloei van de abdij, zijn omgeving als onderdeel van het graafschap Vlaanderen;
- de bouwkundige kenmerken van de abdij vinden we terug in de kerken van Groot-Veurne;
- de pastorie van Houtem, refuge van de Norbertijnen van de St.-Niklaasabdij te Veurne;
- de landschapswandelingen en -fietsroute zet de bezoeker van het 'Ten Duinen' museum aan om de impact van de abdijactiviteiten buiten de abdijsmuren te verkennen op een recreatieve manier;
- het religieus waardevol bouwkundig erfgoed over de gemeentegrenzen verbindend en actief inzetten in het domein van zachte recreatie is een echte surplus.

SLOTBESCHOUWINGEN

Deze projectstudie beschrijft de potentiële mogelijkheden voor de bestemmingen van de kerken met als doel:

- religieuze beleving op kleinere schaal in elk dorp bewaren,
- seculiere, stille ruimte in elk dorp in het gebouw aanbieden,
- identiteitsbehoud van de dorpskern in zijn uiterlijk bewaren en inhoudelijk versterken;
- waardevolle en noodzakelijke seculiere maatschappelijke behoeften op lokaal en gemeentelijk niveau naar de kerkgebouwen overbrengen en/of ontwikkelen,
- nieuw toeristisch en recreatief aanbod, dat een aantrekkingskracht genereert op regionaal, Vlaams en Belgisch niveau, ontwikkelen; het integrale toeristische aanbod van Veurne en de Westkust wordt hierdoor rijker en waardevoller; de historische context van de regio in al zijn facetten wordt opgewaardeerd aan de hand van nieuwe invullingen van het religieus bouwkundig erfgoed.

DANKWOORD

De coördinator dankt alle leden van de kerkbesturen en de aangestelde voor het bewonersplatform Beauvoorde voor hun spontane medewerking om de projectstudie tot stand te brengen.

De coördinator dankt het CKB, dat zijn goedkeuring gaf aan de 3 kerkfabrieken om tezamen een project voor te stellen.

GOEDKEURINGEN DOOR BESTUREN

De integrale projectstudie werd op de volgende bestuursvergaderingen definitief goedgekeurd:

Op 20 april 2023 door de KF van de St.-Bertinuskerk van Bulskamp en De Moeren

Op 25 april 2023 door de KF van de O.L.V.-Hemelvaartkerk van Houtem

Op 27 april 2023 door de KF van de O.L.V.-Hemelvaartkerk van Wulveringem-Beauvoorde

TOEKOMSTIGE DOELSTELLINGEN VAN DE ABOO-WERKGROEP

De 3 dorpen en De Moeren vormen geografisch samen Veurne-West en vormen geografisch een identiteit rond De Moeren. In tal van maatschappelijke zaken is het aanbod van basisfuncties in de dorpen complementair aan elkaar. Daardoor vormen de inwoners van dit gebied een gemeenschap binnen Groot-Veurne en is blijvende coördinatie van invulling van de kerkgebouwen noodzakelijk. De positieve ervaring met de ABOO-werkgroep noopt tot de instandhouding ervan. De werkgroep vraagt aan het CKB en het stadsbestuur dat alles wat betrekking heeft op neven- en herbestemmingen van een van de 4 kerken aan alle kerkfabrieken simultaan wordt gecommuniceerd. De individuele kerkfabrieken beslissen zelf onafhankelijk of ze vervolgens de ABOO-werkgroep samenroepen in het belang van de complementaire ontwikkeling van de leefgemeenschap Veurne-West.

Een eerste onderwerp, dat zich aandient om in de werkgroep te behandelen, is ongetwijfeld de inspraak van inwoners en verenigingen. Het initiatief tot de start voor de bespreking voor de uitrol van dit onderwerp ligt bij het CKB en het stadsbestuur. Het spreekt voor zich dat de kerkbesturen onder de vleugels van de werkgroep ABOO hierin willen gehoord en betrokken worden.

ADDENDUM

Bijlage 1

Dekenij	gemeente	aantal	basilicale	kerk en exacte locatie	bemerking
		kerken	kerk		
Diksmuide-Veurne					
	Diksmuide	15	1	St.-Niklaas te Diksmuide	gotische half basilicaal/half hallenkerk
	Houthulst	5	0		
	Lo	4	0		
	Alveringem	8	0		
	De Panne	4	0		
	Koksijde	5	1	St.-Willibrordus te Wulpen	driebeukige basilicale gotische kruiskerk
	Nieuwpoort	4	1	St.-Bernardus te Nieuwpoort	driebeukige basilicale romaanse kerk
	Veurne	11	1	St.-Jansonthoofding te Eggew.	driebeukige basilicale gotische kruiskerk
			1	St.-Bertinus te Bulskamp	driebeukige basilicale gotische kerk
totalen		56	5		
			1	slechts 1 kerk is van het zuivere basilicale neogotische type	
				nl. St.-Bertinuskerk te Bulskamp	

Bijlage 2

NAAM BESTUUR:					
KERK	St.-Audomarus	St.-Bertinus	O.L.V-kerk Houtem	O.L.V.-kerk Wulveringem	eindmotivatie voor uw keuze voor dit criterium
1 = slechtse optie, 4 = beste optie maar bv.7,1,1,1 kan ook					
het totaal van een rij is steeds 10					
onbelangrijk criterium = totaal rij is 5					
geografische ligging					
omgevingsbeleving rond het gebouw: groen, zicht					
aanwezigheid horeca in de dorpskern					
parkeermogelijkheden in de directe omgeving					
beschermd monument: krijgt meest punten					
ruimtebeleving in de kerk: zichtbaarheid					
inrichting: meubilair,orgel, altaren, kunstvoorwerpen					
bouwfysisch: dak?, verzakkingen muren?, verwarming					
aantal viering van dopen, huwelijk en begrafenissen					
parochieteam					
andere					
totaal per kolom	0	0	0	0	
zet ja in de kolom van de liturgiekerk, die alle functies behoud met motivatie					

Bijlage 3: bekomen POC (percentage optelcijfer)

NAAM BESTUUR: ABOO Werkgroep					
besluit van de bestuursvergadering op 28 maart 2023					
KERK	St.-Audomarus	St.-Bertinus	O.L.V-kerk Houtem	O.L.V.-kerk Wulveringem	totalen
Percentage voorkeur per kerk op 33,33 door KF St.-Bertinus	5,26	8,02	8,82	11,23	33,33
Percentage voorkeur per kerk op 33,33 door KF O.L.V.-Hemelvaart Houtem	3,8	8,4	11,27	9,87	33,34
Percentage voorkeur per kerk op 33,33 door KF O.L.V.-Hemelvaart Wulveringem	5,42	7,92	7,5	12,5	33,34
totalen van de percentage op 33,33 = POC	14,48	24,34	27,59	33,6	100
KEUZE					

Bijlage 4: blanco formulier met bestemmingsopties

NAAM VAN DE KERK:									
ingevuld door									
bestemming	specifiek	behoefte dorp ja/nee/?	reden	kan in kerk buur-dorp ja/nee/?	reden	behoefte Groot-Veurne ja/nee/?	behoefte buiten Veurne ja/nee/?	opties met ja/?	eindmotivatie met ja/?
Eén bestemming voor ganz het gebouw of opsplitsing met verschillende doelen?									
type maatschappelijk									
christelijke liturgie	alle christelijke liturgie								
	alleen voor huwelijk/doop/uitvaart								
	alleen voor school								
bij zeer hoge kosten voor behoud van het gebouw: openlucht kerk na gedeeltelijke afbraak									
Stille en bezinningsplaats	christelijk								
	seculier								
sport	Fitness – turnzaal								
	Fietskerk met stille ruimte								
https://www.boulderkerk.be	Circus- of klimkerk								
wetzijn / gezondheid	functie bij WZC								
	ontmoetingspunt								
	sociale werkplaats								
	jeugdzorg								
buurtvereniging	jeugdvereniging								
	ouderenvereniging								
cultuur	museum								
	tijdelijke expositie								
	podiumkunst (theater/concert)								
	bibliotheek								
	erfgoedhoek over kerk								
	openlucht podium in combinatie met openluchtkerk								
administratie	info loket van de stadsdienst								
	bureel van vereniging of stadsdienst								
kinderopvang	Naschoolse opvang								
	crèche								
rouw/afscheid	afscheidsvieringen								
	urnekerker								
	seculiere afscheidruimte								
project gebruik	moduleerbare ruimte								
	in functie van project								
	repetitieruimte								
opbergruimte	opbergruimte								
sociaal werken en studeren	zaal voor studie of kantoorwerk								
	ruimte voor thuiswerkenden								
bestemming	specifiek	behoefte dorp ja/nee/?	reden	kan in kerk buur-dorp ja/nee/?	reden	behoefte Groot-Veurne ja/nee/?	behoefte buiten Veurne ja/nee/?	opties met ja/?	eindmotivatie met ja/?
type Privé									
wonen	appartementen								
	lofts								
horeca	hotel / restaurant								
	vergaderzaal/congres								
kantoren	polikliniek								
	kantoren								
handel	overdekte markthal								

Bijlage 5: bestemmingsopties St.-Audomaruskerk te Vinkem

Een bestemming voor gais het gebouw of opsplitting met verschillende doelen?									
type maatschappelijk		keuze oncirculeren		keuze oncirculeren		keuze oncirculeren	keuze oncirculeren		
christelijke liturgie	alle christelijke liturgie	1 ja / 5 nee		4 ja		1 ja / 1 nee	3 nee		
	alleen voor school	2 ja / 4 nee		2 ja / 1 nee		2 nee	2 nee		
Stille en bezinningsplaats	bezinning en stille ruimte	8 ja		2 ja / 2 nee		3 ja	2 ja		
sport	Fitness – turzooal	3 ja / 4 nee		1 ja / 3 nee		2 nee	2 nee		
	feestkerk met stille ruimte	3 ja / 4 nee		2 ja / 3 nee		2 nee	2 nee		
	circus in beweging	1 ja / 5 nee		1 ja / 3 nee		2 nee	2 nee		
welzijn / gezondheid	functie bij WZC	3 ja / 2 nee		2 ja / 2 naa		1 ja	1 nee		
	ontmoetingspunt	8 ja		3 ja / 2 nee		2 ja	1 nee		
	sociale werkplaats	2 ja / 4 nee		3 ja / 2 nee		1 nee	1 nee		
	woopzorg	1 ja / 4 nee		2 ja / 2 nee		1 ja / 1 nee	1 nee		
buurtvereniging	woopvereniging	2 ja / 4 nee		2 ja / 2 nee		2 nee	2 nee		
	ouderenvereniging	3 ja / 3 nee		2 ja / 2 nee		2 nee	2 nee		
cultuur	museum	4 ja / 3 nee		1 ja / 2 nee		2 ja	1 nee		
	tijdelijke expositie	7 ja		2 ja / 1 nee		1 ja	1 nee		
	podiumkunst (theater/concert)	6 ja / 2 nee		3 ja / 1 nee		2 ja	1 nee		
	bibliotheek	4 ja / 1 nee	1 ?	2 ja / 1 nee		1 ja	1 nee		
administratie	info loket stadsdienst	2 ja / 4 nee		2 ja / 1 nee		1 nee	1 nee		
kinderopvang	Naachdise opvang	1 ja / 5 nee		2 ja / 1 nee		1 ja	1 nee		
	crèche	1 ja / 5 nee		1 ja / 2 nee		1 nee	1 nee		
rouwafschied	afschiedvieringen	4 ja / 2 nee		3 ja		2 ja	1 nee		
	urneker	3 ja / 3 nee		3 ja		1 ja	1 nee		
	afschiedruimte	4 ja / 2 nee		3 ja		2 ja	1 nee		
project gebruik	modulerebare ruimte	6 ja / 1 nee		2 ja / 1 nee		1 ja	1 nee		
	in functie van project	5 ja / 1 nee		2 ja / 1 nee		1 ja	1 nee		
sociaal werken en studeren	zaal voor studie of kantoorruimte	1 nee							

bestemming	specifiek	behoefte dorp ja/nee?	reden	kan in kerk buur-dorp ja/nee?	reden	behoefte Groot-Veurme ja/nee?	behoefte buiten Veurme ja/nee?	opties met ja/?	aandachtspunt	
									met ja/?	met ja/?
type privé										
wonen	appartementen	1 ja / 5 nee		3 nee		2 nee	2 nee			
	lufa	1 ja / 5 nee		3 nee		2 nee	2 nee			
horeca	hotel / restaurant	2 ja / 5 nee		1 ja / 3 nee		2 nee	2 nee			
	vergaderzaal/congres	2 ja / 4 nee		1 ja / 3 nee		2 nee	2 nee			
kantoren	polikliniek	1 ja / 5 nee		3 nee		2 nee	2 nee			
	kantoren	2 ja / 4 nee		3 nee		2 nee	2 nee			
handel	overdekte markthal	3 ja / 4 nee		1 ja / 3 nee		2 nee	2 nee			

St.-Audomaruskerk
Vinkem

Bijlage 6

NAAM VAN DE KERK		St.-Bertinuskerk te Bultskamp											
ingevuld door		besluit op de kerkbestuursvergadering van 16 maart 2023		reden	kan in kerk	reden	behoefte	behoefte	optie	eindmotivatie			
bestemming	specifiek	behoefte	dorp		buur-dorp		Groot-Veurne	buiten Veurne	met	met			
		ja/nee/?	ja/nee/?		ja/nee/?		ja/nee/?	ja/nee/?	ja/?	ja/?			
Een bestemming voor geen het gebouw of opsplitting met verschillende doelen?													
type maatschappelijk													
christelijke liturgie	alle christelijke liturgie	NEE			JA								
	alleen huwelijk/doop/uitvaart	NEE											
	alleen voor school	JA in combinatie stille ruimte							JA	Ruimte voor misvieringen voor de school is noodzakelijk.			
	openlucht kerk na gedeeltelijke afbraak?												
		NEE, nooit afbraak											
Stille en bezinningsplek	christelijk	JA			NEE				JA	een gedeelte bestemmen voor stille ruimte met			
	seculier	JA			NEE				JA	christelijke en seculiere zingeving voor inwoners en toeristen			
sport	Fitness – turnzaal	NEE											
	Fietskerk met stille ruimte	NEE											
https://www.bouderk	Circus- of klimkerk	NEE											is in De Panne beschikbaar: klimzaal den Oosthoek
welzijn / gezondheid	functie bij WZC	NEE											Geen vraag vanuit WZC
	ontmoetingspunt	NEE											De kantine van het Cobbergher sportpark
	sociale werkplaats	NEE											
	jeugdzorg	NEE											
buurtvereniging	jeugdvereniging	NEE											Chiro, historisch voor de 3 dorpen in Beauvoorde
	ouderenvereniging	NEE											De kantine van het Cobbergher sportpark
cultuur	museum	JA							JA	Geo-museum over 9 landschappen in de omtrek v. 15km.			
	tijdelijke expositie	JA, in combinatie met museum							JA	dorp beschikt niet over 20m ruimte			
	podiumkunst (theater/concert)	?, middenbeuk van museumruimte?							JA/NEE	aanwezig in de Bultkerken			
	bibliotheek	NEE											
	erfgoedhoek over kerk	NEE											
	openlucht podium met openluchtkerk	NEE											
administratie	loket v/d stadsdienst	NEE											
	bureau van vereniging	NEE											
kinderopvang	Naschoolse opvang	JA							JA	Opvang bevindt zich nu in een gebouw zonder erfgoedwaarde			
	crèche	NEE											
rouw/afscheid	Christelijke afscheidsruimte	JA							JA	Een christelijke afscheidsruimte t.h.v. de cabaret			
	urnekerker	NEE								voor de bijzetting in het graf			
	seculiere afscheidsruimte	JA							JA	Een seculiere afscheidsruimte in het kerkportaal (toren)			
project gebruik	moduleerbare ruimte in functie van project	JA, in combinatie met museum							JA	kleine ruimte voor optredens of voorstellingen is er niet			
	repetitieruimte	NEE											
opbergruimte	opbergruimte	NEE											
sociaal werken en studeren	zaal voor studie of kantoorwerk	NEE											
	ruimte voor thuiswerkenden	NEE											
bestemming	specifiek	behoefte	dorp	reden	kan in kerk	reden	behoefte	behoefte	optie	eindmotivatie			
		ja/nee/?	ja/nee/?		buur-dorp		ja/nee/?	ja/nee/?	ja/?	ja/?			
type Privé													
wonen	appartementen	NEE											
	lofts	NEE											
horeca	hotel / restaurant	NEE											
	vergaderzaal/congres	NEE											
kantoren	poëtkliniek	NEE											
	kantoren	NEE											
handel	overdekte markthal	NEE											

Bijlage 7

NAAM VAN DE KERK	O.L.V.-Hemelvaartkerk Houtem									
ingevuld door	besluit op de kerkbestuursvergadering van 22 maart 2023		reden	kan in kerk	reden	behoefte Groot-Veurne ja/nee?	behoefte buiten Veurne ja/nee?	opties met ja/?	eindmotivatie met ja/?	
bestemming	specifiek	behoefte dorp ja/nee?		buur-dorp ja/nee?						
Een bestemming voor geen het gebouw of renovatie met verschillende doelen?										
type maatschappelijk										
christelijke liturgie	alle christelijke liturgie	JA								
	alleen huwelijk/doop/uitvaart	NEE								
	alleen voor school	NEE								
	behoud van het gebouw of openlucht kerk na gedeeltelijke afbraak?	NEE								
Stille en bezinningsp	christelijk	JA								
	seculier	JA								
sport	Fitness – turnzaal	JA, turnzaal voor school								
	Fietskerk met stille ruï	NEE								
https://www.boulderkerk	Circus- of klimkerk	NEE								
welzijn / gezondheid	functie bij WZC	NEE								
	ontmoetingspunt	NEE								
	sociale werkplaats	NEE								
	jeugdzorg	NEE								
buurVereniging	jeugdvereniging	NEE								
	ouderenvereniging	NEE								
cultuur	museum	JA, kleine hoek over WOI								
	tijdelijke expositie	JA								
	podiumkunst (theater/concert)	JA								
	bibliotheek	NEE								
	erfgoedhoek over kerk	JA								
	openlucht podium met openlucht kerk	NEE								
administratie	loket v/d stadsdienst	NEE								
	bureau van vereniging	NEE								
kinderopvang	Naschoolse opvang	NEE								
	crèche	NEE								
rouw/afscheid	Christelijke afscheidsruimte	JA								
	urnekerker	NEE								
	seculiere afscheidsruimte	JA								
project gebruik	moduleerbare ruimte in functie van project	JA								
	repetitieruimte	JA								
opbergruimte	opbergruimte	JA								
sociaal werken en studeren	zaal voor studie of kantoorwerk	NEE								
	ruimte voor thuiswerkenden	NEE								
bestemming	specifiek	behoefte dorp ja/nee?	reden	kan in kerk	reden	behoefte Groot-Veurne ja/nee?	behoefte buiten Veurne ja/nee?	opties met ja/?	eindmotivatie met ja/?	
type Privé										
wonen	appartementen	NEE								
	lofts	NEE								
horeca	hotel / restaurant	NEE								
	vergaderzaal/congres	NEE								
kantoren	polikliniek	NEE								
	kantoren	NEE								
handel	overdekte markthal	NEE								

Bijlage 8

NAAM VAN DE KERK	O.L.V.-Hemelvaartkerk Wulveringem								
ingevuld door	besluit op de kerkbestuursvergadering van maart 2023								
bestemming	specifiek	behoefte dorp ja/nee/?	reden	kan in kerk buur-dorp ja/nee/?	reden	behoefte Groot-Veurne ja/nee/?	behoefte buiten Veurne ja/nee/?	optie met ja/?	eindmotivatie met ja/?
<small>Bin bestemming voor gena het gebouw of opstelling met verschillende doelen?</small>									
type maatschappelijk									
christelijke liturgie	alle christelijke liturgie	JA		ja					
	alleen huwelijk/doop/uitvaart								
	alleen voor school								
	behoud van het gebouw of opentucht kerk na gedeeltelijke afbraak?								
Stilte en bezinningsplaats	christelijk	JA		NEE					
	seculier	JA							
sport	Fitness – turnzaal	NEE							
	Fietskerk met stille tuin	NEE							
https://www.bouldark.be	Circus- of klimkerk	NEE							
welzijn / gezondheid	functie bij WZC	NEE							
	ontmoetingspunt	NEE							
	sociale werkplaats	NEE							
	jeugdzorg	NEE							
buurtvereniging	jeugdvereniging	NEE							
	ouderenvereniging	NEE							
cultuur	museum	JA		JA					
	tijdelijke expositie	JA		JA					
	podiumkunst (theater/concert)	JA		JA					
	bibliotheek	NEE							
	erfgoedhoek over kerk	JA							
	openlucht podium met openlucht kerk	NEE							
administratie	loket v/d stadsdienst	NEE							
	bureau van vereniging	NEE							
kinderopvang	Naschoolse opvang	NEE							
	crèche	NEE							
rouw/afscheid	Christelijke afscheidsruimte	JA							
	urneker	NEE							
	seculiere afscheidsruimte	JA							
project gebruik	modulerbare ruimte in functie van project	JA							
	repetitieruimte	JA		JA					
opbergruimte	opbergruimte	JA		JA					
sociaal werken en studeren	zaal voor studie of kantoorwerk	NEE							
	ruimte voor thuiswerkenden	NEE							
bestemming	specifiek	behoefte dorp ja/nee/?	reden	kan in kerk buur-dorp ja/nee/?	reden	behoefte Groot-Veurne ja/nee/?	behoefte buiten Veurne ja/nee/?	optie met ja/?	eindmotivatie met ja/?
type Privé									
wonen	appartementen	NEE							
	lofts	NEE							
horeca	hotel / restaurant	NEE							
	vergaderzaal/congres	NEE							
kantoren	polikliniek	NEE							
	kantoren	NEE							
handel	overdekte markthal	NEE							

Landschaps-belevingscentrum (LBC)

in de St.-Bertinuskerk Bulskamp – De Moeren

Het gebied in een straal van 10 km ten noordoosten, noorden, noordwesten, westen, zuidwesten en zuiden van de dorpskern van Bulskamp bevat 10 reliëftypes:

- 1/de polderkomgronden met reliëfinversie Bulskamp
- 2/de zandige oeverwalafzetting langs bedding van de Colme, waarop Bulskamp ontstond
- 3/de veenontginning in de Buitenmoeren op het grondgebied van Bulskamp en Houtem
- 4/de dorpskernen van Beauvoorde en Houtem liggen op het zandleeplateau van Izenberge
- 5/het valleitje van de Wallebeek, dat de westelijke flank van het plateau van Izenberge ter hoogte van Houtem ontwatert en valleitje van de Schaapsvliet, dat de noordelijke flank van het plateau van Izenberge te hoogte van Wulveringem, ontwatert
- 6/De Moeren, een drooggelegde lagune onder de zeespiegel gelegen
- 7/een motte ter hoogte van het stadspark van Veurne, een kunstmatig aangelegde aarden heuvel aan het eindpunt van de Avekapelle geul en waarop een motteburchtl werd opgericht einde 9de eeuw door de eerste en tweede graaf van Vlaanderen ter bescherming van de invallen van de Noormannen
- 8/de Cabourduinen in Adinkerke, 3000 jaar oude fossiele duinen
- 9/de Westhoekduinen in De Panne en Noordduinen in Koksijde.
- 10/overgangsgonden tussen duinen en polder

Een deel van de zone vormde reeds het onderwerp van een uitgebreide studie:

https://www.vedetteinterreg.com/fileadmin/Vedette/Atelier_3_fichiers/VEDETTE_gebundeld-gecomprimeerd.pdf

Een andere digitale verbinding beschrijft de ontwikkeling van de zone in al zijn facetten:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135398>

Deze uniciteit van 9 reliëfvormen op zo'n kleine afstand maakt het gebied uniek in Vlaanderen, België en Europa (?). De ontwikkeling van een LBC kan de aanzet zijn tot een verhoogde toeristische aantrekkingskracht voor Veurne. Gezien de verschillende reliëfvormen aan de rand van een cirkel met als middelpunt het centrum van De Moeren, die parochiaal tot Bulskamp behoort, en gezien Bulskamp op zijn grondgebied 3 van de 10 reliëfvormen heeft, is Bulskamp-centrum de uitgelezen plaats om over dit onderwerp een belevingscentrum te ontwikkelen. De herbestemming van de St.-Bertinuskerk Bulskamp – De Moeren is een ideaal gebouw om een museum in onder te brengen. Het museum kan op de eerste verdieping van de kerk ontwikkeld worden. De ruimtebeleving van het bakstenen kruisribgewelf is een dankbaar architecturaal gegeven, dat aan het museum nog meer uitstraling geeft. De landschapsontwikkelingen, die ontstonden deels door ingrijpen van de mens en deels door natuurlijke evolutie door de eeuwen heen, kunnen op panelen worden gepresenteerd.

Facultatief: alle archeologische vondsten van het poldergebied zouden in het museum kunnen worden ondergebracht, indien er voldoende budget is om aan de eisen van conservatie te voldoen. (Romeinse vondsten te Vinkem, Merovingische muntstukken op het Zwaantje enz..)

Deze landschapsontwikkeling gaat ook hand in hand met de ontwikkeling van de dorpen, de stad Veurne en de kustgemeenten. Er zijn verschillende patronen van bebouwing en wegen in de oorspronkelijke kernen:

- De toponomie van Houtem, Vinkem en Wulveringem doet een naamgeving vermoeden tijdens de inwijking van de kuststreek na de val van het Romeinse rijk door Saksen in de 6de eeuw. Het damvormig stratenpatroon is opvallend gelijk. De nederzettingen ontstonden vanuit een feodale nederzetting in de vorm van een opperhof waar tijdens de kerstening een eerste gebedshuis werd opgericht.*
- De stad Veurne ontstond einde 9de eeuw vanuit een circulaire motte, waarop een burcht als vluchtplaats voor bewoners uit de omgeving en verdedigingsburcht werd opgericht tegen de Noormannen, die vanuit zee langs De Kolme de kuststrook binnenvoeren.*
- Bulskamp is gelegen op een zandplaat, die in de bedding van De Kolme werd gevormd over een periode van verschillende eeuwen. In de 12de eeuw is er de eerste maal sprake van Bulskamp. De vorm van bebouwing volgt de vorm van de zandplaat.*
- Het Zwaantje is een oevernederzetting, die ontstond langs de Bergenvaart als losplaats voor goederen op een plaats waar het plateau van Izenberge overgaat in oudlandpolders. De vorm van bebouwing volgt de oever van de vaart.*
- De Moeren, die ontstonden na definitieve drooglegging begin 19de eeuw, kwam op het Belgische grondgebied geen dorpskern tot ontwikkeling. Het bleef bij verspreide inplanting van hoeven en landarbeiderswoningen.*
- In Koksijde ontstond het dorp pas in de 19de eeuw vanuit de aanwezigheid van verspreide vissershuisjes in de duinen.*
- In de 20ste eeuw ontwikkelde zich langs de kustlijn een intense bebouwing van vooral tweede verblijven en juist achter de kustlijn cottage-villawijken. De Panne kende dezelfde ontwikkeling maar vanuit het polderdorp Adinkerke.*

De ontwikkeling van een wandelknooppuntennetwerk door Westtoer is hier zeker aan de orde. Dit netwerk is aanwezig aan de kust en duinen van De Panne (tot Cabourgduinen) en Koksijde. Dit netwerk uitbreiden naar het gebied achter de kustlijn met zoveel landschappelijke waardevolle zones en bouwkundig erfgoed betekent onmiskenbaar een versterking van toeristische aanbod van de Westkust. Het recent gerealiseerde '3 dorpen 3 wandelingen'project past perfect in bovengenoemde ontwikkeling van het wandelknooppuntennetwerk.

De realisatie van een landschapsmuseum is met weinig budgettaire middelen mogelijk : weinig of geen digitale presentatie maar louter kaart- en tekstpresentatie in een ruimte die niet wordt verwarmd. De St.-Niklaastoren te Veurne is een zeer goed voorbeeld hoe het kan.

Aan het museum kunnen 2 wandel- en 1 fietsroute gekoppeld worden resp. een geopad-zuid, een geopad-noord en de Cobergherfietsroute. Langs de trajecten kunnen 9 stopplaatsen bepaald worden, waar telkens een bepaald reliëftype op een presentatiebord wordt getoond aan de recreanten. Op het traject bevinden zich 2 kerktorens en een archeologische museum:

- de St.-Niklaaskerktoren te Veurne is reeds toegankelijk en overschouwt de kustzone en polders,*

- de O.I.V.-Hemelvaartkerktoren te Houtem leent zich uitstekend om zich als uitkijktoren te laten ontwikkelen met een minimaal budget: overschouwt vooral De Moeren en plateau van Izenberge tot aan het West-Vlaamse Heuvelland en tot aan het Franse Watten,
- Abdij Ten Duinen te Koksijde.

Deze digitale verbindingen brengen je naar 3 voorstellen van trajecten, die de zone te voet of per fiets omsluiten:

Geopad-zuid met 6 reliëfvormen: <https://www.afstandmeten.nl/index.php?id=3408557>

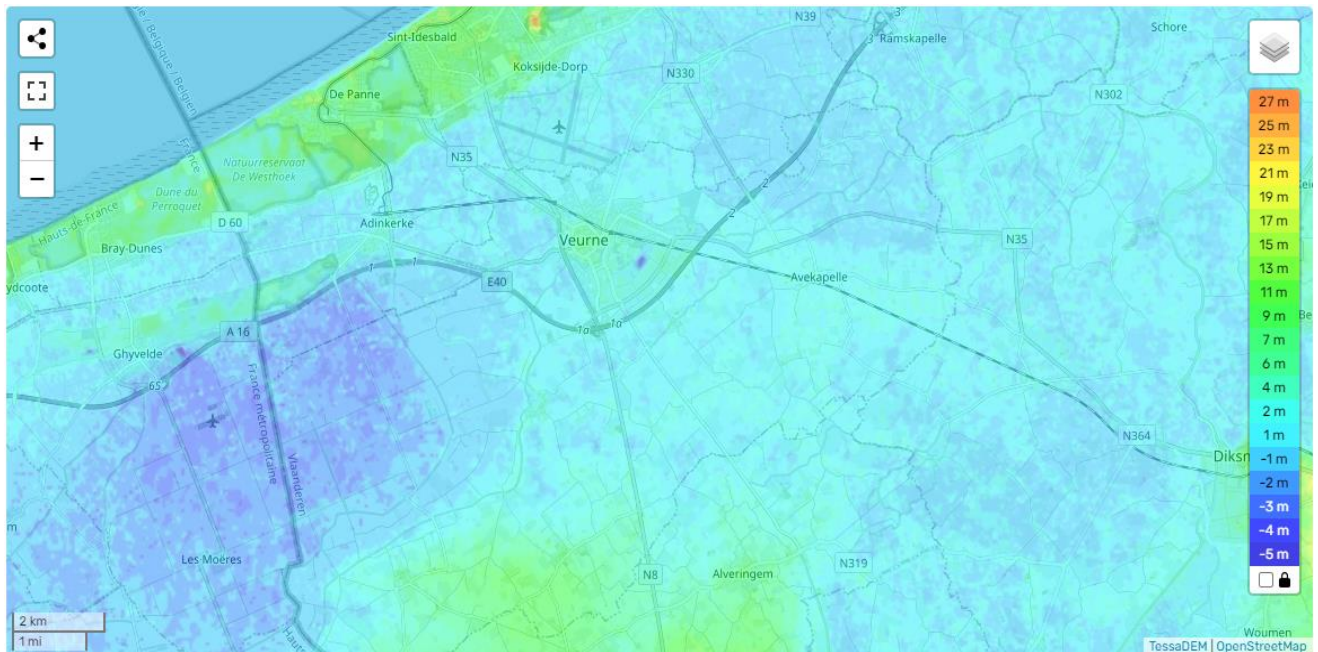
Geopad-noord met 7 reliëfvormen: <https://www.afstandmeten.nl/index.php?id=3408557>

Cobergherfietspad met 9 reliëfvormen: <https://www.afstandmeten.nl/index.php?id=3399716>

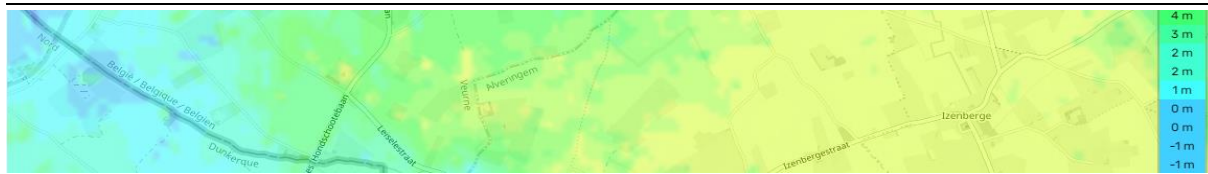
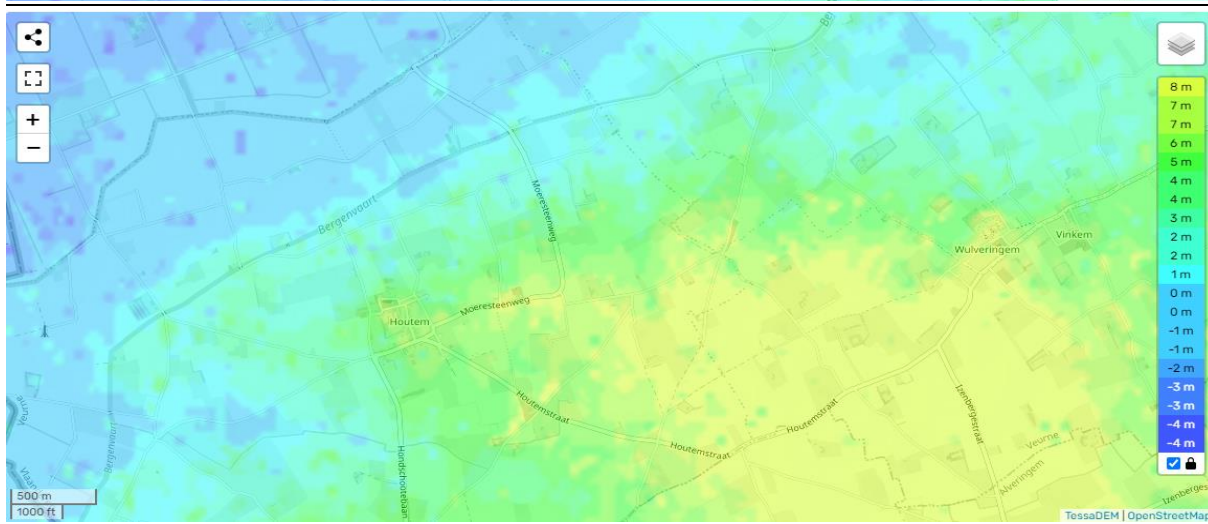
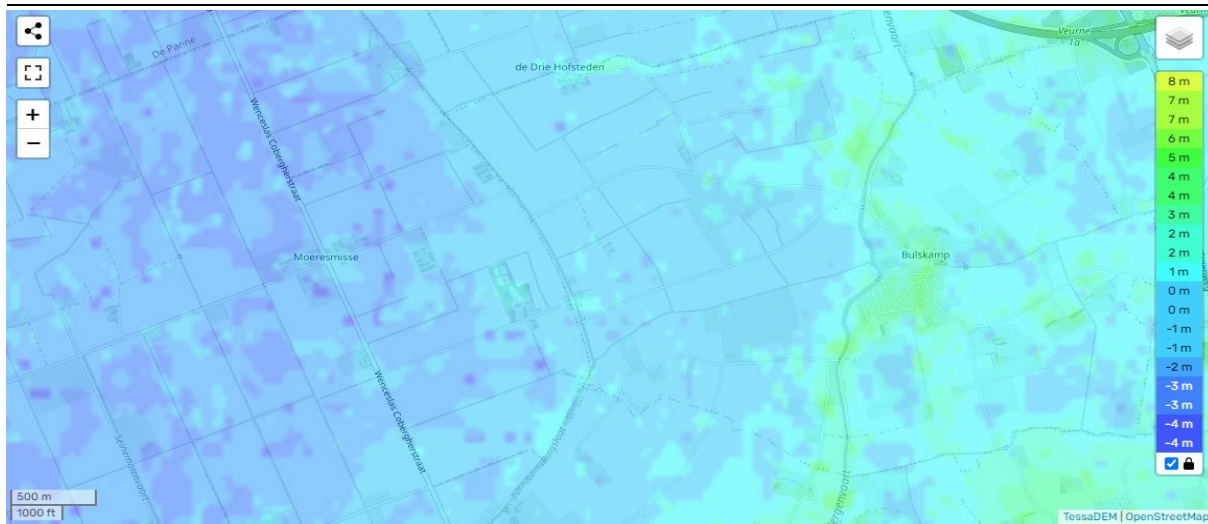
Deze landschapontwikkeling gaat ook hand in hand met de kerstening van het gebied, aanvankelijk tussen de 6de en 11de eeuw vanuit de St.-Bertinusabdij te Sint-Omaars, vervolgens vanuit de abdij Ten Duinen in Koksijde en de St.-Niklaasabdij te Veurne onder het bisdom van Terwaan (Thérouanne of Terenburg) tot 1553 en vanaf 1559 onder het bisdom Brugge.

Overzichtskaart volledig gebied

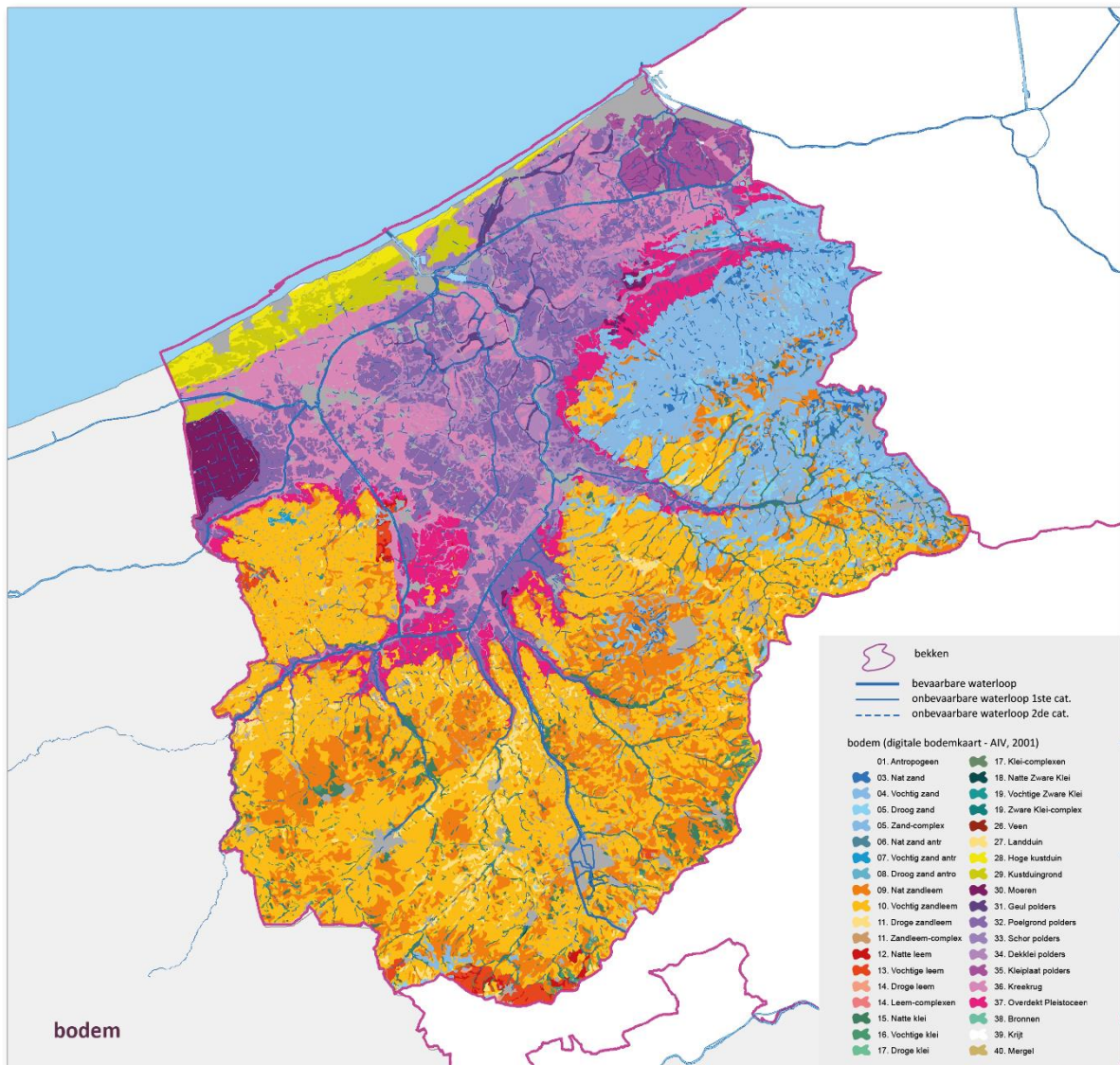
(Bron reliëfkaarten: <https://nl-be.topographic-map.com/map-grd5k/Belgi%C3%AB/>)

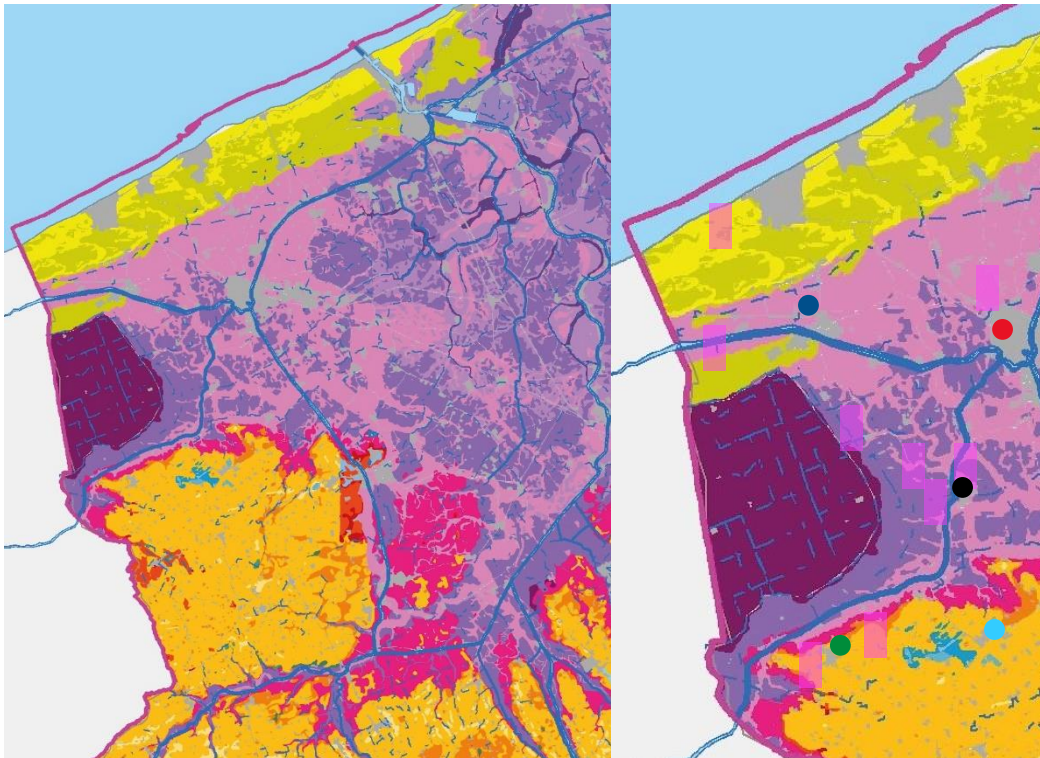

Reliefkaarten in detail van de zone met 9 landschapstypes.

(bron: <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekken/ijzerbekken/kennismaking/fysische-en-ruimtelijke-kenmerken/bodem>)

9 reliëfvormen op de rechtse detailkaart
 ● Bulskamp ● Veurne ● Adinkerke
 ● Beauvoorde ● Houtem

Optie voor de ontwikkeling voor een verlengstuk van het landschapsmuseum in andere kerk

- Deze landschapsontwikkeling gaat ook hand in hand met de ontwikkeling van het graafschap Vlaanderen vanaf 862. De presentatie van de evolutie van de grenzen en de economische ontwikkeling van het graafschap is complementair aan de presentatie van de landschapsontwikkeling. Daarenboven accentueert de veldslag te Bulskamp in 1297 (de Frans-Vlaamse oorlog van 1297-1302) de noodzaak om deze koppeling te maken. De cartografische weergave van de grenzen van het graafschap kan ook in een van de andere kerken. De kerk in Houtem, gelegen aan de grens met Frankrijk, kan daarvoor in aanmerking komen. Dit onderwerp kan natuurlijk ook in het LBC te Bulskamp worden opgenomen.

- De landschapsontwikkeling van de Franse en Vlaamse Westhoek in enkele kaarten lijkt ook een mogelijkheid voor de kerktoren van Houtem, die tevens een uitkijkpost kan zijn om de volledige Westhoek te overzien.

Besluit

Een landschapsbelevingscentrum is er nog niet in Vlaanderen.

De locatie is uniek door zijn rijkdom aan landschappen en bebouwingsvormen, gelegen op zeer korte afstand van elkaar.

De basilicale neo-gotische kerk te Bulskamp met een unieke erfgoedwaarde krijgt een waardevolle herbestemming waar niet alleen het inhoudelijke aanbod van het LBC maar ook de ruimtelijke beleving bij de bezoeker een onvergetelijke ontdekking zal nalaten. De ontwikkeling van het LBC met daaraan de gekoppelde recreatieve routes laten de bezoeker de ontwikkeling van het landschap met zijn microreliëf ontdekken en beleven door de eeuwen heen.

Auteur: Dirk Vandecasteele

Bijlage 10: kerkhofpaden ten noorden van de noordelijke zijbeuk op de begraafplaats te Bulskamp

erfgoedwaarde	*	**	***	aantal	aantal	aantal	aantal
				zerken	datum	datum	datum
					ouder	jonger	jonger
					1/01/1976	1/01/1977	1/01/2000
rij							
D2	0	1	0	9	5	4	
D3	3	0	0	11	7	4	
D4	3	1	0	12	8	4	
D5	4	2	0	9	5	4	
D6	3	0	0	15	13	2	
D7	3	0	0	13	5	8	
D8	2	0	0	14	0	14	
D9	0	0	0	13	1	12	
D10	4	0	0	7	5	2	
D11	0	0	0	2	2	0	
D12	1	2	0	5	5	0	
D13	1	0	0	3	3	0	
totaal	24	6	0	113	59	54	12
							waarvan 4 met houten kruis

Zone waar ontgraving noodzakelijk is om een buitenspeelplaats voor de naschoolse opvang te creëren.

Intern verslag vergadering 28 maart 2023

Aanwezig: Duron Stefaan, Joye Renaat, Moeyaert Daniël, Proot Paul, Vandecasteele Dirk

Verontschuldigd: Hauspie Rita, Lebleu Carine, Ostyn Jos

Agenda

1. De presentatie van de tussentijdse projectstudie.
De presentatie en inhoudstabel werden goedgekeurd.
2. Projectstudie vanaf pagina 1 tot 11.
De uitgebreide inleidende paragrafen werden goedgekeurd.
3. Evaluatie van de ingevulde enquêtes omtrent de keuze van 1 liturgiekerk uit de 4 kerken in Veurne-West.

De resultaten van de 3 enquêtes werden afgetoetst:

- de ontwijde kerk van Vinkem was in alle enquêtes de kerk met de minste voorkeur en zal geen liturgiekerk worden.
- de kerk van Bulskamp zal niet als liturgiekerk worden weerhouden: in geen enkele enquête genoot deze kerk de primaire voorkeur. Er is bovendien een goede compartimentering van het gebouw mogelijk waardoor meerdere functies in het kerkgebouw kunnen worden ondergebracht.
- de kerk van Wulveringem en Houtem genoten in 2 enquêtes elk 1 maal de primaire voorkeur en in 1 enquête deze van Wulveringem, waarbij Houtemkerk noodzakelijk blijft als liturgiekerk voor grotere vieringen. Beide kerken zijn beschermde monumenten waardoor een invulling met nevenbestemmingen minder vanzelfsprekend is.

Verschillende opties met zijn pro en contra's blijven open om de keuze te maken tussen de kerk van Houtem of Wulveringem als liturgiekerk. In de definitieve keuze zal ook rekening worden gehouden hoe de invulling van de gekozen liturgiekerk zou kunnen zijn na 2031.

4. Evaluatie van de ingevulde enquêtes omtrent de nevenbestemmingen.
De kerk van Vinkem lijkt van de 4 kerken het meest geschikt voor tentoonstellingen en ontmoetingsplaats voor de dorpsbewoners volgens de aanwezigen.
In de kerken van Bulskamp, Houtem en Wulveringem zal er altijd een deel van de kerk voor christelijke functies behouden blijven.
Voor de kerk van Bulskamp onderschrijven de aanwezigen het voorstel van de KF van de St.-Bertinuskerk.
De kerk van Wulveringem is er de optie als liturgiekerk en/of museumkerk.
De kerk van Houtem is er de optie als liturgiekerk en/of podiumkerk.
Het tijdstip vanaf wanneer de kerk van Houtem en Wulveringem de opgesomde functies zullen opnemen, is nog een puntje van discussie en beslissing.
De aanwezigen beslisten om alle leden van de 3 kerkfabrieken en de vertegenwoordiger van het BW-Beauvoorde uit te nodigen voor een bezoek aan de 3 kerken op:

**donderdag 6 april om 18u45 stipt met als startplaats de kerk te
Bulskamp.**

Gelieve jouw aanwezigheid aan de coördinator te bevestigen per email a.u.b.
Alle aanwezigen waren ervan overtuigd dat een bezoek tezamen ons de
mogelijkheid zal bieden om de meest optimale keuzes te maken in het belang van
de geloofsgemeenschap van de 3 parochies en in het belang van de ontwikkeling
van duurzame, complementaire niet-religieuze functies in de kerkgebouwen.

5. Om 21 uur: overleg met het Centraal Kerkbestuur (CKB).

Alle agendapunten van de ABOO-werkgroep werden overgemaakt aan de
aanwezige leden van het CKB.

De ABOO-werkgroep hoopt dat tegen begin mei de volledige projectstudie aan het
CKB kan worden overgemaakt nadat deze werd goedgekeurd door de 3
kerkfabrieken in hun bestuursvergadering van einde april.

Er werd gevraagd aan de ABOO-werkgroep hoe zij de inspraak van de inwoners
van Veurne zien.

6. Besluit.

Beide vergaderingen werden als zeer constructief ervaren door alle aanwezigen.

Dit verslag werd opgesteld door Dirk Vandecasteele, coördinator ABOO-werkgroep

Intern verslag plaatsbezoek aan de kerken op 6 april 2023

Aanwezig: Duron Stefaan, Proot Paul, Rosseel Robert, Vandecasteele Dirk, Hauspie Mieke, Joye Renaat, Moeyaert Daniël, Hauspie Rita, Herreman Dirk en Lebleu Carine

Verontschuldigd: Deltombe Godelieve, Germonpre Jozef, Verhaeghe Ivan, Lootvoet Carla, Vanhee Rik en Ostyn Jos

In de volgorde van het plaatsbezoek van de kerken werden de volgende vaststellingen en conclusies gemaakt:

Bulskamp:

Het concept van de compartimentering werd uitgelegd en getoond aan de aanwezigen: in het 5de segment van de middenbeuk een gelijkvloerse onthaalruimte voor de naschools opvang en voor de eerste verdieping d.m.v. een trap, die toegang verleent naar de eerste verdieping, waar een landschap-belevingscentrum zou kunnen worden ondergebracht. Door de inbreng en opmerkingen van de leden van de naburige kerkfabrieken zal een ruimer deel van de kerk behouden blijven voor kleine liturgische diensten en voor de stille ruimte dan oorspronkelijk was voorzien. Het betreft het koor en het eerste segment van de middenbeuk en de zijbeuken met zijaltaren. Dit gedeelte wordt van de naschoolse kinderopvang volledig gescheiden, via een trap met het LBC in verbinding gesteld en zou ook via een te maken zijingang toegankelijk worden gemaakt. De calvarie, die zich momenteel in het 5de segment bevindt, zou naar het resterende kerkgedeelte in segment 1 worden overgebracht.

Houtem:

Deze kerk is zeer groot en leent zich er toe om op te splitsen in 2 delen zonder afbreuk te doen aan het geheel.

- een liturgisch deel:
 - het koor, de 2 zijkoren en de dwarsbeuk vormen samen een ruimte voor een 80-tot 100-tal zitplaatsen
 - het huidige altaar dat in het midden van de dwarsbeuk staat, zou worden verplaatst voor het hoofdaltaar of m.a.w. achter de communiebank.
- een deel voor podiumkunsten:
 - het schip van de kerk tussen de kerktoren en de dwarsbeuk vormt een grote ruimte, die geschikt is voor optredens.
 - het podium voor de optredens zou in het westelijke deel worden opgesteld zoals bij de concerten van de fanfare.

Men beoogt om de twee gesplitste ruimten tot een grote ruimte d.m.v. een opendraaiende glaspartij in de middenbeuk te kunnen samenvoegen bij grote liturgische vieringen en podiumoptredens.

De toren toegankelijk maken zoals de St.-Niklaastoren te Veurne. Vanuit de toren is het oksaal bereikbaar van waaruit men een mooi zicht heeft op het interieur van de kerk. Boven op de toren is er een panoramisch uitzicht op de West-Vlaamse heuvels, Cassel, Hondshoote, De Moeren, Beauvoorde, Bulskamp, Veurne en de duinen.

Wulveringem:

Men komt tot de vaststelling dat deze kerk uiterst waardevol is door zijn uiterst rijk interieur en zijn samenhangende en toch verschillende bouwstijlen. De kerk is ideaal voor kleinere vieringen en als museumkerk. Doordat de middenbeuk als smal wordt ervaren en de zijbeuk geen goed zicht biedt op het altaar vinden sommigen dat de kerk de beleving van liturgische viering minder zicht- en tastbaar maakt. Door het altaar terug voor het hoofdaltaar te brengen is iedereen de mening toegedaan dat dit ten goede zou komen aan de beleving van de liturgie. Bovendien zou de kasteelkapel vlotter bereikbaar worden en meer in de kerk terug geïntegreerd worden. De kerk is volgens alle aanwezigen niet in compartimenten op te splitsen om er verschillende functies in onder te brengen omdat het een ernstige inbreuk op de ruimtelijke beleving en zijn erfgoedwaarde zou betekenen.

Om de kerk als museumkerk beter te onderbouwen voor de toeristen wordt er gedacht aan de volgende elementen:

- de beschikbaarheid van een audiovisuele voorstelling van de verschillende bouwfasen van de kerk en het St.-Hubertusfeest,
- audioapparaten voor een fysieke rondgang in de kerk tot bij QR-codes ter hoogte van de belangrijkste interieurobjecten en bouwkundige elementen.

Vinkem:

Deze kerk is momenteel niet toegankelijk.

Dit verslag werd opgesteld door Dirk Vandecasteele, coördinator ABOO-werkgroep

Bijlage 13

Planmatige invulling van de kerk van Vinkem is een apart document: het ontwerpend onderzoek van 11/12/2020. Het kan bij de auteur per email worden opgevraagd.

Bijlage 14 A: invullingsplan wordt op een volgende vergadering voorgelegd.

Bijlage 14 B: zichten in de St.-Bertinuskerk te Bulskamp

Huidige zicht op de kerk van onder het oksaal naar het koor toe.

Zicht op de kerk van onder het oksaal boven de vloer van de geplande eerste verdieping: behoud van het zicht op koor en gewelf van de middenbeuk blijft intact.

Zicht op de kerk net onder het oksaal (=vanop de lijn van de dubbele toegangsdeur) naar het koor.

Zicht op de kerk net onder het oksaal (=vanop de lijn van de dubbele toegangsdeur) boven de vloer van de geplande eerste verdieping: het zicht op koor en gewelf van midden- en zijbeuken blijft intact.

Huidig zicht vanop het vloerniveau van het hoofdaltaar(+0.60m) naar het oksaal met orgel.

Zicht vanop het vloerniveau van het hoofdaltaar(+0.60m) naar het oksaal met orgel boven de vloer van de geplande eerste verdieping: het zicht op orgel en gewelf blijft intact vanuit het koor.

Bijlage 15: invullingsplan kerk Houtem wordt op een volgende vergadering voorgelegd.